

Pozvánka

PRAVOSLÁVNÁ CIRKEVNÁ OBEC V BECHEROVE
VÁS POZÝVA NA SLÁVNOSTNÚ SVÄTÚ LITURGIU

PRI PRÍLEŽITOSTI 100 ROKOV OD
POSVÄTENIA PRAVOSLÁVNEHO CHRÁMU
POKROVA PRESVÄTEJ BOHORODIČKY

Nedeľa 21. máj 2023

Svätá Liturgia: 9:30

Odkaz

sv. Cyrila
a Metoda

Mesačník Pravoslávnej cirkvi
na Slovensku

Заповіт

св. Кирила
і Мефодія

Roč. LXIX/2023 ISSN 0139-9012

05/2023

**Veľká večerňa s výnosom plaščenice na Veľký piatok
v Katedrálom chráme sv. Alexandra Nevského v Prešove**

**Posvätenie kríža na mieste stavby budúceho monastiera
sv. Vasilja Ostrožského v Beňatine**

**Sv. Liturgia na sviatok Christovho Zmŕtvychvstania
v chráme sv. apoštolom rovných Cyrila a Metoda v Humennom**

**Archijerejská sv. Liturgia v Tomášovu nedeľu
v Katedrálom chráme Zosnutia Presvätej Bohorodičky v Košiciach**

POSOLSTVO POSVÄTNEJ SYNODY PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI V ČESKÝCH KRAJINÁCH A NA SLOVENSKU

PASCHA CHRISTOVA 2023

Duchovní otcovia, bratia a sestry,

CHRISTÓS VOSKRÉSE!

Úvod z Evanjelia podľa Jána, ktorý čítame na liturgii Paschy, na prvý pohľad nijako nesúvisí s udalosťou Christovho Zmŕtvychvstania. Prečo ho teda otcovia Cirkvi vybrali za hlavné čítanie na liturgii tohto „sviatku sviatkov a slávnosti nad všetky slávnosti“?

Viedli ich k tomu viaceré dôvody. Spomenutý úryvok hovorí o Svetle – Zdroji života, ktorý stotožňuje s jednorodným Synom a Slovom Božím. Sv. Bazil Veľký komentuje slová evanjelistu Jána nasledovne: čím je pre ľudské oko slnečné svetlo, tým je pre dušu Božie Slovo. Hmotné svetlo potrebujeme, aby sme v ňom mohli žiť a vnímať svet okolo nás. Christos je duchovné Svetlo, ktoré osvetľuje nie naše telo, ale celý náš život, „svojou nehmotnou mocou našu nehmotnú myseľ“.

Božie Svetlo uvádza ľudskú myseľ „**do celej pravdy**“ (Jn 16, 13), t. j. privádza človeka k poznaniu pravdy a odtiaľ ho vedie k svätosti. Nie náhodou sa v pravoslávnej ikonografii svätí zobrazujú so svätožiariou – symbolom ich osvietenej mysle, ktorá po očistení prijala svetlo pravdy a smerovala k svätosti. Christovo svetlo je zdrojom poznania, ktoré vedie k spásosnej pravde. Bez tohto osvietenia nie je možné zažiť, okúsiť ani pochopiť udalosť Christovho Zmŕtvychvstania.

Ďalším dôvodom, prečo na sviatok Paschy čítame práve tento úryvok z Evanjelia, je skutočnosť, že hovorí o Božích deťoch. Kto sú Božie deti? Ako sa niekto môže stať Božím dieťaťom? Všimnime si, že evanjelista Ján pred slovami o Božích deťoch hovorí najprv o tých, ktorí sa od Christa odvrátili a odmietli Ho napriek tomu, že boli vyvolení a povolani – má na mysli väčšinu izraelského národa.

Jeho slová o moci stať sa Božími deťmi, prinesenej Christom a darovanej ľuďom, potvrdzujú dejiny Cirkvi. V priebehu vekov – tak ako Cirkev pokračovala vo svojom pozemskom putovaní – sa Božími deťmi stávali všetci, čo Christa „**prijali**“ (Jn 1, 12), t. j. prisvojili si Ho ako svojho Spasiteľa a Vykupiteľa.

Mnohí ľudia vysoko hodnotia Christovo učenie a nazývajú Ho „**veľkým mystikom**“, „**revolucionárom**“, „**reformátorom**“, „**učiteľom lásky**“ a podobne. Hovorია o ňom uznanlivými slovami, ktorými Mu podľa svojho názoru prejavujú úctu. Ak Mu však nepriznávajú jedinečnosť, s ktorou prišiel na tento svet – jedinečnosť jednorodného Božieho Syna a Slova – v konečnom dôsledku Ho znevažujú. Sviatok Paschy je pre nás osobitnou možnosťou, aby sme prejavili a vyznali svoju vieru v Christa ako jednorodného Božieho Syna, dokonalého Boha a dokonalého človeka.

Pamätajme na to, že ako kresťania nenásledujeme nejakého veľkého človeka, mudrca alebo filozofa. Nasledujeme Božieho Syna, ktorý sa kvôli nám stal Synom človeka. Práve toto by sme si mali uvedomiť vo veľký deň Jeho Zmŕtvychvstania, ktorý je zárukou i nášho vzkriesenia. Všetci, ktorí sme Božími deťmi alebo sa nimi aspoň usilujeme stať, by sme v tento deň mali pochopiť, že Ten, ktorý vstal z mŕtvych, pripravil pre nás rovnakú cestu – cestu vzkrie-

senia duše a tela a zničenia moci hriechu, rozkladu a smrti nad ľudským rodom – cestu, ktorá vedie do večného života v nekonečnom svetle Jeho Kráľovstva.

Pre niektorých ľudí celá účasť na udalosti Zmŕtvychvstania znamená obídenie chrámu dookola so zapálenou sviecou v rukách raz do roka a trepezlivé vyčkanie na posvätenie paschálnych pokrmov. Takáto formálna a povrchná „zbožnosť“ však nikdy nedovolí človeku pochopiť skutočný odkaz najväčšieho sviatku kresťanstva. Viera takéhoto človeka v každodennom živote je presne ako plamienok sviečky, ktorú nesie vo svojich rukách. Slabý plamienok sviečky dokáže zhasiť i ten najmenší závan či fúknutie – a vieru takéhoto človeka i tá najmenšia skúška či nešťastie.

Na dôstojné prežitie dňa svätej Paschy – najvýznamnejšieho kresťanského sviatku – sa pripravujeme počas štyridsiatich dní Veľkého pôstu prostredníctvom pokánia a modlitebnej askézy. Pochopenie veľkosti daru Božej milosti nás vedie k tomu, že naša duchovná radosť trvá nasledujúcich päťdesiat dní. Tí, ktorí sa po bohoslužbách nedele Paschy znova na celý rok otočia chrbtom Christovi, sú v skutočnosti sami najväčšími nepriateľmi svojej spásy.

Nie jeden deň, ale celý svoj život by sme mali venovať Tomu, ktorý za nás zomrel na Kríži. Nielen slová vďaky, nielen dobré skutky, ale samých seba by sme mali obetovať Tomu, ktorý za našu spásu neváhal zomrieť. Boh neprijíma uctievanie zo strachu ani plnenie prikázaní z donútenia. Ale prijíma od nás, ak každého človeka milujeme tak, ako ho miluje On – bezvýhradne a do konca.

Ak sa takto naučíme milovať blížnych, náš svet sa stane iným – novým svetom. Aby sme to však mohli spraviť, musíme zomrieť – no zomrieť nie telesnou smrťou alebo hroznou smrťou odlúčenia od Boha, ale smrťou zrieknutia sa všetkej sebalásky. Ak zo seba zhodíme ako starý, nepotrebný odev každú sebeckú pripútanosť k hocičomu pomimutelnému, vtedy k nám príde Božie Kráľovstvo, „**v moci**“ (1 Kor 4, 20), a spolu s ním i vzkriesenie a nový život – a my pochopíme, čo znamenajú slová apoštola Pavla: „**Už nežijem ja, ale žije vo mne Kristus**“ (Gal 2, 20).

V dňoch, poznačených vojnou a stratou životných istôt, Christovo Zmŕtvychvstanie nech nás opäť povzbudí napredovať po ceste, ktorá síce niekedy vyzerá byť „**úzka a tesná**“ (Mt 7, 14), ale bezpečne vedie do Božieho Kráľovstva! Kristus, Syn Boží, Víťaz nad hriechom, temnotou a smrťou, nech ustavične prehlbuje našu vieru, zbavuje nás strachu, znásobuje sily, upevňuje nádej a dodáva odvahu!

CHRISTÓS VOSKRÉSE! VOÍSTINNU VOSKRÉSE HOSPŔD!

† Rastislav

arcibiskup prešovský
metropolita českých krajín a Slovenska

† Michal

arcibiskup pražský a českých krajín

† Simeon

arcibiskup olomoucko-brniarsky

† Juraj

arcibiskup michalovsko-košický

† Izaiáš

biskup šumperský

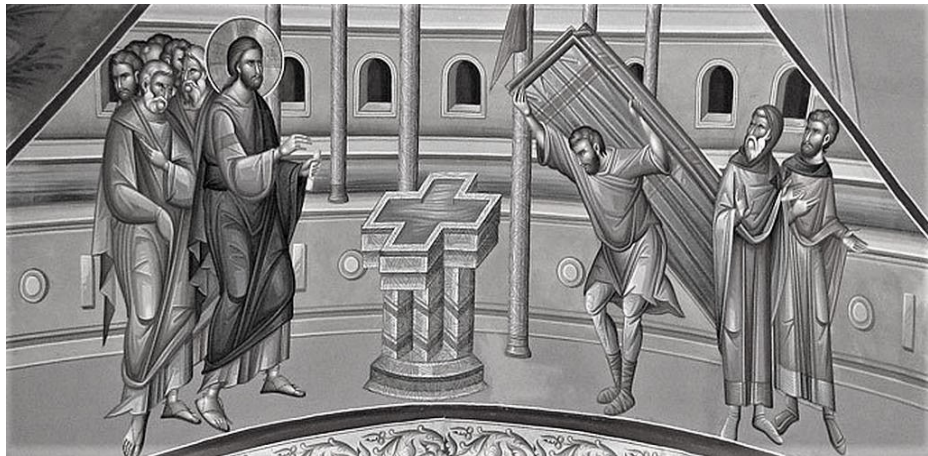

Štvrtá nedeľa po Pasche – O razslablennom (paralyzovanom) človeku

Príbeh o zázračnom uzdravení dlhodobo chorého človeka nachádzame v Evanjeliu podľa apoštola Jána (Jn 5, 1 – 15). V príbehu aktívne vystupuje Isus Christos, chorý človek a Židia – najmä farizeji, znalci Písma a členovia židovskej Veľrady. Tento biblický príbeh nie je podobenstvom, ale skutočným príbehom, ktorý sa odohral presne tak, ako ho apoštol a evanjelista Ján Bohoslov zapísal.

Christos prichádza do Jeruzalema na sviatok Paschy; v meste sa nachádzalo množstvo národa. Svoje kroky nasmeroval k severovýchodnej časti mestských hradiel, kde sa nachádzala tzv. Ovčia brána, vedľa ktorej bolo napájadlo, vodojem, rozdelený na päť častí s vlastnými vchodmi a prístreškami. Na toto zázračné miesto prichádzalo veľké množstvo ľudí, najmä s fyzickými chorobami, z ktorých evanjelista spomína slepcov, ľudí chomých a ochrnutých. Čo ich sem privádzalo? Viera v uzdravenie a uzdravenia iných, ktoré sa tu už skôr odohrali. Ako píše evanjelista, Hospodinov anjel z času na čas (podľa bohoslužobného textu každoročne – jedíniceju v líto) zostupoval do vody napájadla, sčiril ju a ona sa stala liečebnou pre toho človeka, ktorý ako prvý vliezol do rozvírenej vody. Voda teda sama osebe nebola liečivá, takpovediac celoročne, liečivá bola iba v momente po zostúpení anjela, čo dáva uzdraveniu nielen fyzický charakter, ale aj duchovný rozmer, pri ktorom je potrebná viera v Hospodina ako Lekára, ktorého anjel ono uzdravenie sprostredkuje prostredníctvom zvířenej vody.

Medzi týmito chorými ľuďmi sa nachádzal aj jeden muž, ktorý trpel paralyzou, t.j. bol telesne nevládný a na svoj presun z miesta na miesto potreboval lôžko, na ktorom ho iní ľudia prenášali. Paralyzovaný bol dlhých 38 rokov. Byť chorým a ležať na lôžku je dlho aj 38 dní, niečo 38 rokov. Bohoslužobný text Nedele o paralyzovanom ho preto priamo nazýva nepochovaným mŕtvym (nepohrebén mertvéc). I jeho na toto miesto pritiahla nádej na uzdravenie. Na rozdiel od mnohých iných, ktorí sú v Evanjeliu uzdravení, nemusel pred zázrakom uzdravenia prejavíť vieru vyznaním Christa ako Božieho Syna, jeho vieru Isus pocítil z jeho ohromnej trpezlivosti, s akou znášal svoju chorobu a z jeho nezlomnej nádeje, že sa uzdraví z vody rozvírenej Hospodinovým anjelom. Nemáme ani potuchy, ako sa tomuto človeku ťažko žilo s jeho chorobou, ani to, ako sa cítil, keď iný človek zostúpil do vody pred ním a ani koľkokrát sa mu tak stalo. Napriek tomu bol pri očistnom kúpalisku vždy, keď malo nastať zostúpenie anjela a nezapochoyboval, že raz sa uzdraví. Dnes by mnohí radšej pristúpili k asistovanej samovražde, než by

trpezlivo a s nádejou znášali svoju chorobu takú dlhú dobu. Tento človek tak neurobil, naopak, trpezlivo a s nádejou niesol svoj životný kríž. Veril v Božiu pomoc, veril, že Boží anjel prinesie aj pre neho uzdravenie a istotne veril do istej miery aj v Mesiáša Christa, pretože by Ho nenazval Hospodinom. Preto Christos nevyžaduje od neho žiadne ďalšie vyznanie viery, prejavuje svoje milosrdenstvo (ako pri iných uzdraveniach nemých, hluchých či posadnutých, od ktorých nemohol čakať vyznanie viery), prejavuje ho aj preto, aby sa odhalila nemilosrdnosť a krutosť mnohých obyvateľov Jeruzalema, ktorí mohli chorému pomôcť, no neurobili tak.

A preto k tomuto človeku pristupuje samotný Christos. Spoznal jeho chorobu, jej okolnosti a ako dlho ňou dotyčný človek trpí. K nemu sa obracia so slovami: **„Chceš byť zdravý?“** Nuž, ktorý chorý človek by odpovedal že nie. Táto otázka sa zdá byť zbytočná, no má svoje presné opodstatnenie. Isus ňou totiž vôbec nepúta pozornosť na seba, nevrávi: chceš, aby som Ťa vyliečil?, pozornosť sústreďuje na chorého človeka. Robí to zámerne, pretože nechce meniť vieru chorého a jeho nádej na uzdravenie vodou napájadla, nepotrebuje to, viera a nádej u tohto človeka sú veľké. A ešte jedno, Boh vie, že tento človek potrebuje aj niečo iné. To vyplynie z odpovede chorého. Áno, chce byť zdravý, no nemá človeka, ktorý by mu pomohol do zvírenej vody. Istotne všetci, ktorí tam prišli, chceli byť uzdravení. Možno nebrali ohľad jeden na druhého, nebolo tam nikoho, kto by sa zľutoval nad paralyzovaným, kto by ho uprednostnil kvôli jeho zúfalemu zdravotnému stavu. Každému bolo jasné, že sa sám nemá ako dostať do vody prvý, že potrebuje niekoho, kto by mu pomohol. Tento nevládný potreboval teda milosrdného človeka. Takého však nenašiel. Napriek tomu nebadáme z odpovede chorého zúfalstvo či beznádej. Jediný výrok **„nemám človeka“** bol dostatočným motívom pre Christa, aby tomuto človeku pomohol a uzdravil ho. A tak ono „nemám človeka“ sa zmenilo na „mám Bohočloveka!“ Nič lepšie sa tomuto človeku ani stať nemohlo. A bohoslužobný text to potvrdzuje slovami: **„Kvôli tebe som sa stal človekom, kvôli tebe som sa obliekol do tela.“**

Christos sa v tomto príbehu sám stáva skutočným milosrdným Samaritánom zo svojho podobenstva. Výsledkom rozhovoru Christa s chorým človekom bolo jeho uzdravenie – „**Vstaň, zober svoje lôžko a chod!**“ Chorý dostal od Bohočloveka Christa pokyn urobiť to, čo už nerobil 38 rokov. No keď pocítil silu vo svojich údoch, vstal, vzal svoje lôžko a chodil. V jeho živote nastal obrovský zázrak, zmena, na ktorú trpezlivo čakal skoro štyri desaťročia.

A tu nastáva paradox. Namiesto vďačnosti za uzdravenie, namiesto velebenia Boha národom za tento zázrak uzdravenia, závistliví Židia útočia na uzdraveného, pretože dňom uzdravenia bola sobota. Netešia sa z osobného šťastia uzdraveného človeka, vôbec nepoukazujú na zázrak, ten ich akoby nezaujíma, naopak, kárajú ho za nedodržiavanie prikázania o sobote. Pozerajú na Zákon, nie na človeka – a to bola zásadná chyba, ktorú farizejom a zákonníkom Christos často vytýkal. Milosrdenstvo je viac než akákoľvek zákonná a obradová formálnosť.

Uzdravený človek sa neskôr pobral do chrámu, aby Bohu poďakoval. A tu za ním prichádza Christos druhýkrát. Dáva sa mu spoznať a dáva mu aj jednu dôležitú radu. Keď prijal dar uzdravenia, má sa vyvarovať hriechov, aby sa mu nestalo niečo horšie, než je fyzická choroba. Čo môže byť horšie? Večné utrpenie, ktorým je odmenený každý hriešnik, ktorý neučinil pokánie. Po uzdravení tela lieči Christos aj jeho dušu.

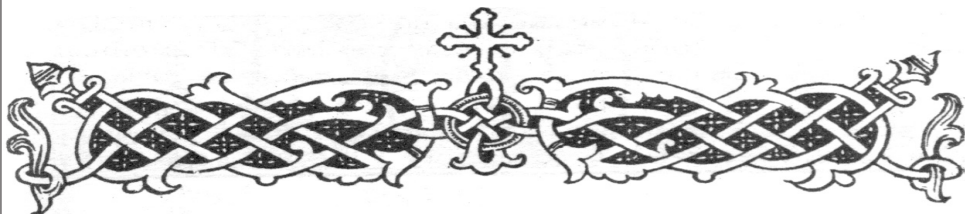
Bratia a sestry! Každý z nás môže byť paralyzovaným človekom, žiaľ, častokrát ním aj sme – paralyzujeme sa vlastným hriechom. Preto túto nedeľu zoberme pre seba ako povzbudenie, že sa máme možnosť uzdraviť aj my z tejto duchovnej paralýzy, pretože aj kvôli nám prišiel na tento svet Boží Syn – Lekár duší a tiel. Prijmime toto posolstvo tohto príbehu, osvojme si vieru a trpezlivosť onoho chorého človeka a vtedy aj my budeme mať nádej na vlastné uzdravenie...

Protodiakon Ján Husár

NESTE SI NAVZÁJOM BREMENÁ

„Neste si navzájom bremená, a tak naplníte Christov zákon“ (Gal 6, 2). Čo znamená neste si navzájom bremená a aký zákon naplníme, keď tak budeme robiť? Hriech je ťažoba, ktorá človeka ťahá do pekla. To jeho berieme priateľ od priateľa, a snímame priateľ z priateľa, keď hrešiach privádzame k obráteniu. Slovo nosiť namiesto slova vziať, je zvykom používať medzi miestnymi obyvateľmi, neraz som to od mnohých počul. A naplníme zákon Christa, ktorý povedal: **„Neprišiel som zvať spravodlivých, ale hriešnikov, aby sa kajali“** (Lk 5, 32), a nám uložil zákon: **„Keď zhreší tvoj brat proti tebe, chod' a napomeň ho medzi tebou a ním. Ak ťa počúvne, získal si svojho brata“** (Mt 18, 15). (Sv. Vasil' Velký)

Šiesta nedeľa po Pasche

V šiestu nedeľu po slávnom Christovom Vzkriesení čítame v našich chrámoch text zo sv. Evanjelia podľa sv. apoštola Jána (9. kapitola, 1 - 38 verš). Ako Spasiteľ šiel, uvidel slepeho človeka. Ten bol slepý od svojho narodenia. Apoštoli, ktorí boli s Ním, sa Ho opýtali o pôvode jeho stavu. Začali riešiť otázku, kto bol taký hriešny, že tento človek je slepý. Isus Christos im jasne odpovedal, že príčinou nie je hriech vykonaný rodičmi tohto človeka a ani ním samotným. Zdôraznil, že táto situácia nastala preto, aby sa na ňom zjavili skutky Božie.

Spasiteľ urobil zo svojich slín a hliny blato a ním potrel jeho oči. Slepý človek sa išiel umyť v jazere Siloe. Na prekvapenie všetkých prvýkrát v živote uvidel Slnko a krásu Božieho stvorenia. Ďalej bol predvedený k farizejom. Tí po veľmi dôkladnom vypočúvaní ho pokarhali, že sa to udialo v sobotu. Jeho Záchrancu nazvali veľmi hriešnym človekom. Následne si predvolali jeho rodičov, ktorí potvrdili, že sa naozaj narodil slepý. Ešte raz vypočuli tohto človeka, ktorému to bolo veľmi nepríjemné. Vo svojej veľmi ráznej reakcii farizejom dokázal, že hriešny človek nemôže urobiť takéto uzdravenie a Boh vypočuje len bohabojného a spravodlivého. Farizeji už ďalej nemohli počúvať tieto slová a uzdraveného človeka vyhnali preč.

Isus Christos po tom, ako sa dozvedel o tejto situácii, vyhľadal ho a utešil ho. Zjavil mu, že On sám je Ten, kto mu vrátil zrak. Vyjaviť mu svoje vlastné poslanie na tejto Zemi. Uzdravený človek uveril, že On je Mesiáš a Spasiteľ sveta. Farizeji, ktorí pri tom boli, sa Isusa Christa opýtali, či aj oni sú slepí. Dostali odpoveď, ktorú vôbec nečakali. Z nej bolo jasné, že keďže oni sú vidiaci, tak hriech majú. Keby boli nevidiaci, tak by hriech nemali.

V spomenutom evanjeliovom texte sú uvedené dva momenty, ktoré je nutné rozobrať: **hriech a slepota**. Je tu spor, či choroba nie je spôsobená hriechom. Osobný hriech človeka má veľké následky na každého z nás a aj na našich potomkov. Ľudia si naivne myslia, že hriech im až tak veľmi neublíži. Bagatelizujú ho, zľahčujú jeho veľké nebezpečenstvo. Je to jed, ktorý pôsobí dlhodobo a pomaly s jasným cieľom. Mnohokrát delíme naše prestúpenia Božieho zákona na ľahké, stredne ťažké a ťažké. Ale nie je tomu tak. **Človek, ktorý žije hriešnym spôsobom života, si sám vedome stavia múr, oddelujúci ho od nášho nebeského Otca.** Pomaly po jednotlivých tehľách svojich vášní ho buduje a prestáva vnímať Boha.

Keď sa ocitneme v takejto situácii, je nutné, aby sme sa zastavili a tento múr sme začali búrať a naopak, zhromažďovali nie hriešne vášne, ale spásu prinášajúce zbožné cnosti. Mnohokrát sme telesne chorí preto, aby sme si uvedomili svoje duchovno. Cez prekonanie fyzickej nemoci a bolesti si máme aj upratať vo vlastnej duši, vo vzájomných vzťahoch k

naším blíznym a pod. V prípade hore spomenutej udalosti nebol hriech príčinou slepoty. Bolo to potrebné preto, aby sa prejavila veľkosť a sila Boha, ktorý je všemocný.

Isus Christos v tomto príbehu uvádza fakt slepoty. My ju rozlišujeme telesnú a duchovnú. Byť nevidiacim je strašná vec. Farizeji mali oči tela v poriadku, ale oči ich duší nevideli nič. Vníмали len literu Zákona a svoje záujmy a až potom videli ďalších ľudí. Nie aby sa úprimne tešili s uzdraveným človekom, ale urobili presný opak. Pokarhali ho a vyhliali preč, lebo sa to udialo v sobotu (posvätný deň pre Židov). Samotný fakt slepoty nemusí byť pre nás taký strašný. Stačí si pozrieť život sv. Matróny Moskovskej, ktorá ako nevidiaca uzrela krásy tohto sveta cez osobitný Boží dar. A ešte k tomu vedela predpovedať budúcnosť a uzdravovať ľudí, čo sa deje aj dnes.

My, pravoslávni kresťania, sa vystríhajme takéhoto konania. Lebo Boha vymeníme vo svojom živote za niekoho, kto nás privedie do duchovného aj telesného nešťastia. Vystríhajme sa hriešnej, skazonosnej a smradľavej potraviny hriechu a žíme podľa Božích príkazov. **Nebudme slepí voči potrebám svojich blízných.** Nech naše oči vedia vždy rozlišovať čo je dobré a čo je zlé, aby sme nepáchali hriech. Cirkvev Christova, ktorej sme členmi, má všetko, čo je potrebné pre dosiahnutie večného života. Využime to! Jeden náš dlhoročný kurátor povedal: „**V Pravoslávnej cirkvi sa ťažko žije. Ale ľahko sa zomiera!**“

Prot. Mgr. Jozef Nemčík, PhD.

Rozvážnosť

Skôr než povieš slovo, skúšaj, aké bude jeho konanie, a ešte prísnejšie, skôr než vykonáš skutok, skúšaj, čo on bude hovoriť; lebo skutky hovoria silnejšie ako slová. **(Sv. Filaret, metropolita moskovský)**

Pravá múdrosť – to je rodová cnosť rozoznávajúca dobro a zlo; čo je ľahostajné a čo treba konať a čomu sa vyhýbať, pokladajúc ako základ skalu viery v Christa. **(Sv. Vasilij Veľký)**

Slovo na sviatok Vznesenia Isusa Christa

Isus po svojom Zmŕtvychvstaní nežil so svojimi učeníkmi tak ako pred svojou smrťou. Naplnený slávou svojho Božstva sa v rôznom čase a na rôznych miestach zjavoval svojim vyvoleným ľuďom a uistoval ich, že je to On, skutočne živý vo svojom vzkriesenom a oslávenom tele.

„Prvú knihu, Teofil, napísal som o všetkom, čo Isus činil a učil od počiatku až do toho dňa, v ktorom bol vzatý do neba, keď skrze Ducha Svätého dal poverenie apoštolom, ktorých si vyvolil, ktorým sa po svojom umučení aj prejavoval živými mnohými dôkazmi, ukazujúc sa im štyridsať dní a hovoriac o kráľovstve Božom“ (Sk 1, 3).

Treba poznamenať, že časový úsek štyridsiatich dní sa v Biblii používa mnohokrát a znamená časové obdobie úplnosti a dostatočnosti (1 Mjž 7, 17; 2 Mjž 16, 35; 24, 18; Sd 3, 11; 1 Sam 17, 16; 1 Kr 19, 8; Jon 3, 4; Mt 4, 2). Na štyridsiaty deň po svojej Pasche Isus vystúpil na nebo, aby bol oslávený po Božej pravici (Sk 1, 9-11; Mk 16, 19; Lk 24, 51). Christovo vznesenie je Jeho posledný fyzický odchod z tohto sveta po Vzkriesení. Je to formálne zavŕšenie Jeho poslania na tomto svete ako mesiášskeho Spasiteľa. Je to Jeho slávny návrat k Otcovi, ktorý Ho poslal na svet, aby vykonal dielo, ktoré Mu dal vykonať (Jn 17, 4-5).

Jasný pokoj zostúpil do duší apoštolov a v tej chvíli vôbec nerozmýšľali o budúcnosti. Keď Isus žil medzi nimi, všetci sa na Neho spoliehali. Teraz je predsa opäť s nimi. Po tom, čo prešli skúškou, je čas na odpočinok. Nevedeli, že Mesiášova pozemská cesta je ukončená, že odteraz oni sami budú pripravovať pôdu pre hlásanie Evanjelia. A tu sa im zjavuje na jednom z galilejských kopcov. Všetci padajú na kolena a v tichu počujú Jeho hlas: **„Je mi daná všetka moc na nebi i na zemi. Choďte teda, učte všetky národy a krstite ich v meno Otca, Syna a Ducha Svätého a naučte ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal: A hľa, ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta“** (Mt 28, 18-20).

A potom opäť v Jeruzaleme, na Olivovej hore, kde Isus predtým rád chodieval s učeníkmi. Odtiaľ videli to sväté mesto a za ním - obrovské rozlohy sveta, ktorý čaká na apoštolov. Pán zdvihol ruky a požehnal im. Jasný oblak Jeho slávy Ho skryl. Ale učeníci sa necítili osamelými a opustenými. Odteraz bude Spasiteľ s nimi vždy. Oslávený a premenený, objíma svojimi rukami celý svet a celé stvorenie.

„A keď ich žehnal, vzdialil sa od nich a bol unášaný do neba. A oni sa Mu poklonili a vrátili sa s veľkou radosťou do Jeruzalema a boli stále v chráme, chváliac Boha a dobrorečiac Mu. [Amen.]“ (Lk 24, 51-52).

Kirkevná oslava Vznesenia Christa, ako všetky podobné slávnostné oslavy, nie je len spomienkou na udalosť z Christovho života. Samotné Vznesenie totiž nemožno chápať tak, akoby išlo len o nadprirodzenú udalosť, keď sa človek vzniesol a odletel do neba. Sväté Písmo zdôrazňuje Christov fyzický odchod a Jeho oslávenie u Boha Otca spolu s veľkou radosťou, ktorú mali Jeho učeníci, keď dostali prísľub Ducha Svätého, ktorý mal prísť, aby zabezpečil Pánovu prítomnosť s nimi a umožnil im byť Jeho svedkami až po samý kraj zeme (Lk 24, 48 - 53; Sk 1, 8 - 11; Mt 28, 20; Mk 16, 16 - 14).

V Cirkvi veriaci v Christa oslavujú tie isté skutočnosti s presvedčením, že práve pre nich a pre všetkých ľudí sa uskutočnil Christov odchod z tohto sveta. Pán odchádza, aby bol oslávený s Bohom Otcom a aby nás oslávil so sebou samým. Odchádza, aby „pripravil miesto“ pre nás a aby aj nás vzal do blaženosti Božej prítomnosti. Odchádza, aby

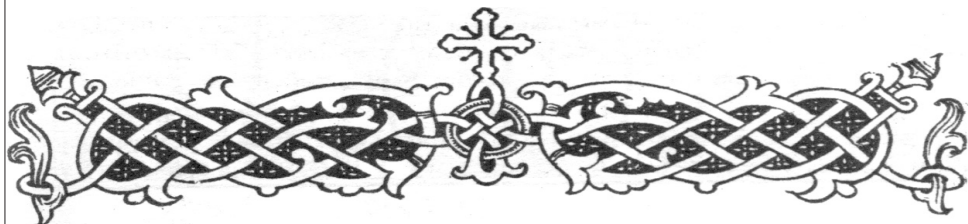
otvoril cestu každému telu do „**nebeskej svätyne... do svätyne, ktorá nie je urobená rukami**“ (pozri Žd 8 - 10). Odchádza, aby poslal Ducha Svätého, ktorý vychádza od Otca, aby svedčil o Ňom a o Jeho Evanjeliu vo svete a mocne ho sprítomnil v živote učeníkov.

Pán Isus po svojom Zmŕtvychvstaní prežil na Zemi štyridsať dní, pričom sa neustále zjavoval na rôznych miestach svojim učeníkom, s ktorými sa aj rozprával, jedol a pil, čím ďalej dokazoval svoje Zmŕtvychvstanie. V tento štvrtok, štyridsiaty deň po Pasche, sa opäť zjavil v Jeruzaleme. Po tom, čo najprv hovoril učeníkom o mnohých veciach, dal im svoje posledné prikázanie, a to, aby vyšli a hlásali Jeho meno všetkým národom, počnúc Jeruzalemom. Zároveň im však prikázal, aby zatiaľ neodchádzali z Jeruzalema, ale aby tam spoločne čakali, kým nedostanú moc z výsosti, keď na nich zostúpi Duch Svätý.

Keď to povedal, vyviedol ich na Olivovú horu, zdvihol ruky a požehnal ich; a keď znova povedal slová Otcovho požehnanja, rozlúčil sa s nimi a bol vzatý hore. Okamžite Ho prijal oblak svetla, dôkaz Jeho majestátu. Sedel na ňom ako na kráľovskom voze, bol vzatý do neba a po krátkom čase sa skryl pred zrakmi učeníkov, ktorí zostali na mieste s očami upretými na Neho. V tej chvíli sa im zjavili dvaja anjeli v podobe mužov v bielom rúchu a povedali: **„Mužovia galilejskí, čo stojíte a hľadáte do neba? Tento Isus, ktorý vám bol vzatý do neba, príde zase tak, ako ste Ho videli odchádzať do neba“** (Sk 1, 11). Tieto slová v úplnosti a stručnosti vyjadrujú to, čo sa modlíme v Symbole viery o Božom Synovi a Slove. Preto, keď takto naplnil celé svoje ustanovenie pre nás, náš Pán Isus Christos vystúpil v sláve do neba a posadil sa po pravici Boha Otca. Čo sa týka Jeho svätých učeníkov, tí sa vrátili z Olivovej hory do Jeruzalema a radovali sa, lebo Christos im prisľúbil, že im pošle Ducha Svätého.

Treba poznamenať, že Olivová hora je vzdialená od Jeruzalema na vzdialenosť „jedného sobotného dňa“, teda vzdialenosť, ktorú smel Žid prejsť v sobotný deň. Ekumenius píše: „Cesta sobotného dňa je dlhá jednu míľu, ako hovorí Klement vo svojom piatom diele Stromata; je to dvetisíc laktov, ako uvádza Výklad Skutkov apoštolov.“ Tento záver vyvodzujú zo skutočnosti, že kým boli na púšti, starí Izraeliti sa držali v tejto vzdialenosti od Svätostánku, kam chodili v sobotný deň uctievať Boha.

Jerej Marek Gubík

7. nedeľa po Pasche - Nedeľa svätých otcov 1. všeobecného snemu

7. nedeľa po Pasche je podľa pravoslávneho kalendára zasvätená pamiatke svätých otcov 1. všeobecného snemu, ktorý sa v r. 325 zišiel v maloázijskom meste Nicea. Na tomto sneme Cirkev riešila nepokoj v Cirkvi, v ktorej sa vtedy šírilo cudzie, nové učenie, ktoré menilo kresťanskú vieru priamo v jej koreni – t.j. menilo pohľad na Christovo Božstvo. Takto pozmenenej viere hovoríme heréza (blud, nesprávne, nepravdivé kresťanské učenie - z gréčtiny odvodené od „výber“ či „skrátene“). Nepokoje a rôzne hlasy okolo kresťanstva však neboli už vtedy ničím novým. Bohužiaľ, patria neoddeliteľne k cirkevnému životu, z ktorého sa neustále ako z veľkej skaly odlamujú úlomky. Už sv. Cyrián Kartágenský píše: „**Diabol vynašiel herézu a rozkoly, aby zvrhol vieru, rozvrátil pravdu, roztrhal jednotu.**“ Isus Christos zjavil apoštolom, že satan žiadal Boha, aby ich mohol osievať ako pšenicu (Lk 22, 31). Satanovmu plánu zvrhnúť, rozvrátiť pravdu a roztrhať jednotu sa postavili do cesty svätí otcovia a najmocnejšou ich zbraňou bol práve všeobecný snem. A tak sú kresťanské dejiny prvého tisícročia dejinami zápasu Cirkvi so všetkými možnými herézami, t.j. dejinami všeobecných snemov. Počet Otcov zhromaždených r. 325 na 1. všeobecnom sneme v Nicey bol 318.

Prvý snem zvolal cisár Konštantín, ktorý je spolu so svojou matkou Helenou oslavovaný ako svätý, pretože bol Božím vyvolencom. Jemu bola Božou Prozreteľnosťou prisúdená úloha zastaviť jednak krvavé prenasledovanie kresťanstva, ale aj stať sa ochrancom Božích Cirkví, opatrovateľom pri budovaní cirkevnej štruktúry i budovateľom chrámov a podporovateľom rozmachu cirkevného života. A túto úlohu Konštantín aj vedome prijal. **Sv. cisárom Konštantínom Veľkým bol vydaný v roku 313 tzv. Milánsky edikt, ktorým sa zrovnoprávnilo kresťanstvo s ostatnými náboženstvami v Rímskom impériu a tým skončilo prenasledovanie kresťanov.** Odvtedy začína rozkvet Cirkvi, éra svätých otcov Cirkvi a všeobecných snemov - najslávnejšia éra kresťanských dejín. Nie každému Boh vo svojej Prozreteľnosti dovolí, aby mohol učiniť niečo pre Neho či pre Jeho Cirkev a len niekoľkým ľuďom Boh umožnil, aby mohli a smeli učiniť pre Cirkev čosi skutočne významné. Podobne ako cisár Konštantín, boli Cirkvou vyhlásení za svätých aj panovníci iných krajín, ktorí pokrstili svoj ľud. Napr. sv. Vladimír – knieža Kyjevskej Rusi alebo u nás sv. Rastislav – knieža Veľkej Moravy. Boli to ľudia zvlášť Bohom vyvolení, vybraní k splneniu apoštolskej úlohy – t.j. ich úlohou bolo priviesť ku Christovi nielen seba, ale celý národ! Práve pre apoštolský dosah ich diela sú títo panovníci tradične titulovaní v pravoslávnych kalendároch ako „apoštolom rovní“, čiže ako veľkí misionári (rozsahom svojej širiteľskej úlohy v kresťanstve).

Cisár Konštantín (neskoršie nazvaný Veľkým) zvolal 1. cirkevný snem preto, lebo ho ako priaznivca a podporovateľa sv. Cirkvi trápila jej nejednota a vnútorné rozpory. A taktiež ako vládár

sa staral o vnútorný pokoj vo svojej ríši a plánoval v budúcnosti urobiť z kresťanskej viery jediné štátne náboženstvo Rímskej ríše, čo sa však podarilo až sv. cisárovi Theodosiovi Veľkému. **Bolo sa treba vyrovnat' s herézou presbytera Ária, ktorý vystúpil vtedy s tvrdením, že Boží Syn Isus Christos nie je rovnakého Božstva ako Otec, že je len stvorením Otca, nie je súvečný s Otcom, že bol čas, kedy Syna ešte nebolo a Syn sa Bohom nazýva len z láskavosti Otca.** Touto svojou herézou nakazil nielen veľa kresťanov, ale aj kňazov a biskupov. Vznikli veľké rozpory medzi ariánmi a Pravoslávnu cirkvou. Bolo nevyhnutne potrebné sa k tomu jednoznačne a definitívne vyjadriť, definovať vieru, v čo vlastne svätá Cirkev verí – teda vytvoriť základné všeobecné Vyznanie kresťanskej viery (ktoré do 1. všeobecného snemu nebolo, boli len tzv. „krstné vyznania viery novokrstencov“, ktoré sa medzi jednotlivými miestnymi Cirkvami líšili). Ďalej v Cirkvi boli rozpory čo sa týka doby slávenia najväčšieho kresťanského sviatku Christovho Vzkriesenia - Paschy. Niektorí kresťania slávilí Paschu zároveň so Židmi (napr. maloázijské cirkvi). Ďalej bolo potrebné stanoviť pravidlá vnútorného života Cirkvi a prijať preto rozličné cirkevné zákony - tzv. kánony Cirkvi.

Tí, ktorí v zvolaní snemu cisárom vidia zasahovanie svetskej moci (cisára) do veci viery, zabúdajú, že zaistenie snemu, zabezpečenie účasti všetkých biskupov (aby vôbec prišli, dostali osobné pozvanie priamo od cisára, teda jasne vidíme, že nie od rímskeho pápeža, ktorý vtedy nemal vôbec riadiace slovo), nocľahy a stravu i bezpečnosť všetkých biskupov bola finančne veľmi

nákladná záležitosť a niekto to jednoducho musel zaplatiť. Cirkev, zdecimovaná tromi storočiami prenasledovania, by na to prostriedky a možnosti určite nemala. Nezabúdajme, že na tomto sneme sa zhromaždili ešte tí svätí biskupi - vyznávači, ktorí na svojom vlastnom tele niesli jazvy po pretrpených mučeniach, niektorí boli mučiteľmi často aj zohavení či následkom utrpení boli chromí a veľmi ťažko sa pohybovali. Nosili na sebe pravé jazvy (stigmy) Pána Isusa Christa - teda jazvy po fyzickom mučení pre Christa, tak ako ich mal aj apoštol Pavol. **Títo svätí otcovia Cirkvi prijali na 1. všeobecnom sneme prvých 7 a pol článkov nášho Vyznania viery - tzv. Symbol viery- „Virusu“, prvé cirkevné kánony a uzákonnili termín slávenia Christovej Paschy a zvýraznili význam nedele ako sviatočného kresťanského dňa pokoja a liturgického slávenia.** V prijatom „Vyznaní viery“ svätí otcovia definovali, že Syn je rovnakej podstaty (bytnosti, božskosti) ako Otec, je súvečný s Otcom (teda existuje spolu s Otcom od večnosti), sedí v nebesiach po Jeho pravici, spolu so Svätým Duchom ako jedno Božstvo v 3 Osobách. Keďže neskoršie vznikli ďalšie herézy, ako napr. učenie Marcela Akýrskeho o postupnom rozširovaní Božej „monády“ o Syna na „diádu“ a nakoniec aj o Svätého Ducha na „triádu“, ako aj ďalších tzv.

duchoborcov - pneumatomachov, ktorí tvrdili, že Svätý Duch je menší ako Otec, ba aj ako Syn, že je len stvorením Syna a služobníkom Otca a Syna, ktorý vraj začal pôsobiť až v novozákonom období (teda neexistoval od večnosti) bolo potrebné následne zvolať aj II. všeobecný snem do Carihradu v r. 381, kedy sa doplnilo ďalších 5 článkov Symbolu viery a tým bola definitívne odsúdená heréza Ária i ďalšie herézy (napríklad sabeliánov, ktorí stotožnili Otca so Synom do „otcosyna“ a tvrdili, že to Otec bol ukrižovaný a trpel, že Otec a Syn sú tá istá Osoba, ktorá sa len prejavuje raz ako Otec a raz ako Syn).

Myšlienky sv. otcov Cirkvi žijú v našej Pravoslávnej cirkvi až dodnes. Prejavuje sa to okrem iného aj tým, že ich dogmy (vieroučné pravdy) sú vyznávané (napr. 12 článkov Symbolu viery – „Viruju“, ako ho dnes spievame v Pravoslávnej cirkvi neporušene), bez dodatku „Filioque“ - teda, že Svätý Duch vychádza aj od Syna, čo len neskôr po takmer 700 rokoch pri korunovácii nemeckého cisára Henricha II. (cisára svätej Rímskej ríše) v r. 1014 neoprávnene vložil do „Vyznania viery“ rímsky pápež Benedikt VIII. a až odvtedy latinská cirkev používa takéto zmenené vyznanie viery (!), dovtedy aj latinská cirkev používala rovnaké „Vyznanie viery“ ako Cirkev pravoslávna! Tu treba povedať, že už na II. všeobecnom sneme a potom opakovane na všetkých ďalších všeobecných snemoch bol pod hrozbou vylúčenia z Cirkvi prijatý kánon, ktorý zakazoval komukoľvek (tade aj rímskemu biskupovi) v budúcnosti meniť Vyznanie viery.

Kánonmi a pravidlami svätých Otcov sa riadi život Pravoslávnej cirkvi, ich diela sú čítané, životy a výroky študované, pamiatky snemov, na ktorých sa zhromažďovali, sú v kalendári liturgických slávení a otcovia boli vyhlásení za svätých. Dokonca býva niekedy Pravoslávna cirkev charakterizovaná ako „Cirkev siedmich všeobecných snemov“. A tak len my - pravoslávni kresťania sme tí, ktorí sú svätými otcami a ich odkazom dodnes pastiersky vedení a naše pravoslávne duchovenstvo na ich pastierske vedenie pri svojom diele nadväzuje. Závery I. všeobecného cirkevného snemu v r. 325 a ďalších všeobecných snemov sú záväzné pre každého pravoslávneho kresťana.

Čo sa týka slávenia Paschy – Vzkriesenia Isusa Christa, je to najstarší, najväčší a najradostnejší sviatok liturgického roku. V liturgických knihách môžeme nájsť aj iné pomenovania napríklad „Svetlé Christovo vzkriesenie“ a aj iné. Slovo Pascha pochádza z hebrejského slova Pesach, čo znamená prechod. Historický základ sviatku je v pobyte Izraelitov v Egypte, kde boli otrokmi Egyptanov. Boh poslal vodcu Mojžiša, aby ich vyviedol zo zajatia. Po vyslobodení z Egypta previedol Boh Izraelitov cez Červené more ako po súši. Toto bol ten ich „prechod“ - teda Pesach. Židia potom každoročne si spomínali na udalosť východu – prechodu z egyptského zajatia (otroctva) práve na Veľkú noc. Pre apoštolov a prvých kresťanov sa Pascha – prechod však stal symbolom iného prechodu! Prechodu Isusa Christa zo života do smrti a zo smrti do života a pre kresťanov prechod celého veriaceho ľudstva (nielen Židov) z otroctva hriechu do slobody Božích detí. Vznikli však dohady, kedy sláviť sviatok Paschy v kresťanských spoločenstvách. Stávalo sa totiž to, že niektoré kresťanské spoločenstvá (ako sme už spomínali) slávil kresťanskú Paschu spoločne so židovskou Veľkou nocou. A práve až 1. Nicejský snem v roku 325 vydal, pokiaľ ide o slávenie Paschy, nasledovné nariadenia: sviatok Veľkej noci sa má sláviť v nedeľu, ktorá nasleduje po splne mesiaca po prvej jarnej rovnodennosti. Ak by však na ten istý deň pripadla židovská Veľká noc, kresťanská Veľká noc sa prenáša na ďalšiu nedeľu.

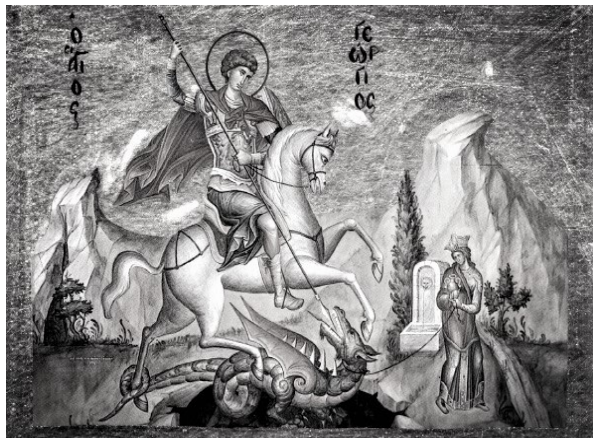
Svätý veľkomočeník Juraj

Keď rímskemu cisárovi Diokleciánovi správcovia všetkých okolitých oblastí, osobitne východných, písali, že počet kresťanov sa zvyšuje každým dňom a rímskemu náboženstvu hrozí úpadok, zvolal cisár na poradu do Ríma veľmožov a najvyšších úradníkov zo všetkých končín svojej ríše. Na nej sa rozhodli a ustanovili po troch dňoch začať veľké prenasledovanie kresťanov, aby ich úplne vykorenili a ich meno zahladili. V tom čase bol v rímskom vojsku jeden vojak z Kapadócie menom Georgij (Juraj), vychovaný kresťanskými rodičmi v Christovej viere. Jeho otec zomrel v mladých rokoch a matka, ktorá sa zberala k svojim príbuzným do Palestíny, ho vypravila do cisárovej služby do Ríma. Juraj, pochádzajúci zo znamenitého rodu, vynikal krásou tela a mužným duchom. Vo vojsku získal vynikajúcu povesť, mal zverený vysoký úrad a veľa času trávil po boku cisára.

Keď sa Juraj dozvedel, aké veľké nebezpečenstvo hrozí kresťanom, jeho druhom vo viere, považujúc to za najlepšiu príležitosť spasiť svoju dušu, predal všetko, čo mal a rozdal to biednym. Svojich otrokov, ktorých zdedil po otcovi, prepustil na slobodu a prepustil aj všetko služobníctvo. Na tretí deň, keď malo začať prenasledovanie kresťanov, vošiel Juraj do senátu, kde s veselou tvárou a nebojácnym srdcom sa takto ozval: **„Prečo cisár ty a ctený senát, aj vy, Rimania, ktorí ste vo všetkých iných veciach spravodliví, tak nespravodlivo konáte s kresťanmi, ktorých chcete prinútiť dokonca do diablovej služby? Nemýľte sa, vaši bohovia to sú diabli a skutočný Boh je iba Isus Christos, ktorý s Otcom a Svätým Duchom stvoril svet, udržuje ho a riadi ho. Preto neprenasledujte a neprelievajte krv tých, ktorí slúžia tomuto pravdivému Bohu, čiže kresťanov.“** Oči všetkých sa obrátili na cisára a ten sa opýtal Juraja, kto ho urobil takým smelým. Juraj odpovedal: **„Pravda!“** Cisár sa ho pýtal ďalej: **„Aká pravda?“** Juraj odpovedal: **„Isus Christos, ktorého vy prenasledujete, a ktorého som sluhom a postavil som sa tu, aby som Mu bol svedkom!“** Po týchto slovách nastal v senáte zmätok, každý hovoril čosi iné. Až cisár prikázal utíšiť sa a povedal Jurajovi: **„Pre tvoju odvahu a múdrosť som ťa vysoko povýšil, milujem ťa ako syna a dávam ti radu, nevystavuj svoj mladý život nebezpečenstvu, ale pokloň sa našim bohom a ja ti dám ešte väčšie pocty.“** Juraj na to povedal: **„Ó cisár, keby si poznal skutočného Boha, ten by ti dal viac, ako ty mi sľubuješ a ako teraz máš, čiže všetky pozemské a dočasné dobrá. Boh prisľúbil večné dobrá, od ktorých ma žiadna tvoja hrozba neodstraší.“** Cisár mu nedovolil dokončiť tieto slová, prikázal ho zviazať a zamknúť do temnice, kde ho položili na znak a na hrud' mu privalili veľký kameň. Na druhý deň ho cisár prikázal priviesť pred seba. Keď ho videl utrápeného tým kameňom, pýtal sa ho: **„Už si si to rozmyslel?“** Svätý odpovedal: **„Či som ja dieťa, aby som sa pre**

také malé muky zriekol svojho Boha? Skôr ty, cisár, ktorý ma vydávaš na muky, sa zmučíš, než ja zmučený pristanem na tvoju zlú radu. Rozhnevaný cisár prikázal na dosky pribiť rôzne, na všetky strany pozahýnané ostré železá. Nad ne postavil koleso, na ktoré priviazali Juraja a točili ho. Keď telo prišlo k tým železám, hákom a nožom, bolo po kusoch vytrhávané, že miestami bolo vidno až kosti. Svätý mučeník v tých mukách nahlas oslavoval svojho Spasiteľa, potom sa modlil potichu a nakoniec zamĺkol, akoby zomrel. Cisár, ktorý si myslel, že už zomrel, odišiel priniesť obeť svojim bohom. Za ten čas silno zahrmeli nebesá. Z neba na Zem zostúpil anjel, odviazal Juraja od kolesa, a keď ho zdravého postavil na nohy, povedal mu: **„Neboj sa, Pán Boh je s tebou!“ Keď pohania videli tento div, priviedli Juraja pred cisára. Ten, keď ho uzrel, dlho nechcel veriť, že je to on sám. Keď to videli stotníci Anatol a Protol, uverili v Christa a volali: „Jeden je Boh kresťanský, je jeden nad všetkými!“** Rozhnevaný cisár ich hneď prikázal strhnúť a sťat. A oni boli radi, že za krátku smrť mohli dostať nekonečnú radosť. Vtedy uverila v Christa aj cisárovná Alexandra, manželka Diokleciána. Keď sa začala zastávať kresťanov, odviekli ju na bok, aby cisár nepočul jej reč.

Keď už cisár nevedel ďalej čo robiť, prikázal Juraja zakopať do nehaseného vápna a tri dni ho tam nechať. Sluhovia vykonali, čo im bolo prikázané a odišli. Na tretí deň, keď

prišli z vápna vytiahnuť kosti, našli svätého mučeníka pod vápnom živého a zdravého. Priviedli ho pred cisára a ten s údivom zvolal: **„Povedz mi, čo sú to za čary, že nemôžeš zomrieť?!”** Svätý odpovedal: **„Cisár, čarami nazývaš divy môjho Boha, ktoré ťa majú priviesť k tomu, aby si sa Mu poklonil, no beda ti, pretože ťa diabol oslepil.“** Cisár teraz prikázal dať mu na nohy čizmy, ktoré mali v podošvách nabitú ostré železá, a odvieť

ho do veže a zamknúť ho tam. Juraj vydržal aj tieto muky a nechcel sa pokloniť falošným bohom. Preto cisár prikázal biť ho bičmi a korbáčmi tak dlho, kým mu telo od kostí nebude odpadávať na zem. Sv. Juraj aj toto znášal trpezlivo a tvár sa mu ani raz neskrivila od bolesti. Cisár sa na to pozeral a utvrdzoval sa, že to skutočne musia byť čary, preto prikázal zavolať čarodejníka, aby ich zrušil.

Zavolali slávneho čarodejníka Atanáza, ktorému cisár povedal: **„Odvodzám ti tohto človeka. Alebo ho pohni k tomu, aby sa poklonil našim bohom, alebo ho zabi, aby už dlhšie nežil!“** V prítomnosti cisára dal Atanáž sv. Jurajovi piť jed. Hovoril, že od neho hneď spadne z nôh a zomrie. Keď videl, že jed mu neurobil nič zlé, dal druhý, silnejší. A keď mu ani ten nič neurobil, dal mu vypiť aj tretí, najjedovatejší. Všetky tri sv. Juraj vypil a bol živý

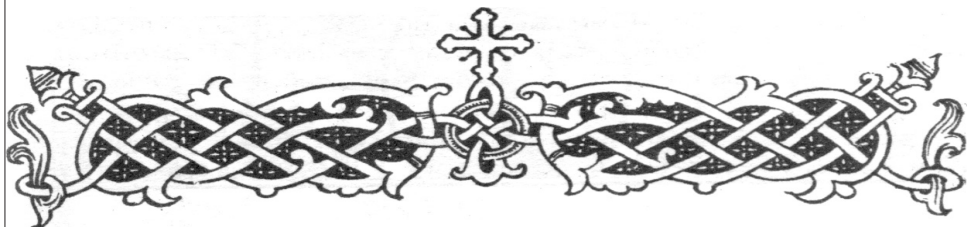
a zdravý a všetci prítomní sa divili. Cisár sa ho opýtal: „**Povedz mi, odkiaľ poznáš také veľké čary?**“ On odpovedal: „**To nie sú čary, ale Božia sila, lebo tak slúbil náš Kristus hovoriac: Ak niečo smrtonosné vypijú, neuškodí im.**“

Cisár, keď to počul, opýtal sa čarodejníka: „**Čo ty povieš na to?**“ Ten povedal: „**Ak ešte vzkriesi mŕtveho, čo žiaden z našich bohov neurobil, tak pravda bude jeho. Neďaleko odtiaľ leží mŕtvy, ktorého som zaživa poznal, nech ho oživí.**“ Cisár s tým súhlasil. Prikázal rozviazať sv. Juraja a priniesť mŕtveho. Mučeník sa začal modliť nad mŕtvym. Keď skončil modlitbu, zahrnelo nebo a všetci sa veľmi prestrašili. Mŕtvy sa pozbieral a pred všetkými sa zdravý a živý postavil. Keď to videli ľudia, nahlas volali: „**Veľký a silný je kresťanský Boh!**“ Čarodejník Atanáž padol k nohám sv. Juraja a uveril v Isusa Christa.

Keď ľudia utíchli, prehovoril k nim cisár, tvrdiac im, že Juraj a čarodejník boli spolu dohovorení a sú zvodcami. Potom rozkázal stať hlavu čarodejníkovi a Juraja odvieť do väznice. Tam svätý mučeník uzdravoval mnohých chorých, ktorí k nemu prichádzali a verili v Isusa Christa. Medzi inými prišiel k nemu aj Glycérius, jednoduchý sedliak, a prosil sv. Juraja, aby mu pomohol v jeho ťažkosti. Tá spočívala v tom, že vôl, ktorým oral, mu zdochol a iného nemá. Sv. Juraj mu povedal: „**Chod domov a vola nájdeš živého.**“ Keď tomu skutočne bolo tak, Glycérius sa vrátil do mesta a tam všade prevoľával: „**Veľký je kresťanský Boh!**“ Keď sa o tom dozvedel cisár, prikázal ho zajať a stať mu hlavu. V senáte hovoriли cisárovi: „**Juraj nám robí veľa problémov. Celé mesto sa tlačí pred väznicou, kde robí divy a učí ich veriť v Christa.**“ Cisár ho prikázal na druhý deň priviesť pred súd. V noci predtým sa Jurajovi vo sne zjavil Isus Christos, posilňoval ho a dával mu nevädnucci veniec večného života. Ráno, keď sa postavil pred cisára, počul od neho tieto slová: „**Budem ťa mať za svojho syna a budeš po mne prvý v mojej ríši, iba sa pokloň našim bohom.**“ Sv. Juraj iba povedal: „**Podme do chrámu!**“ Cisár hneď vstal a prikázal rýchlo zvolať celé mesto, lebo si myslel, že sv. Juraj si to rozmyslel a prijme jeho ponuku. V pohanskom chráme sa sv. Juraj postavil pred bôžika, urobil znak svätého kríža a povedal balvanu: „**Si ty Boh, čo žiada odo mňa obety a úctu, alebo nie?!**“ Diabol, ktorý sedel na balvane, odpovedal: „**Ja nie som Boh. Je iba jeden Boh, ten, ktorého ty vyznávaš a ohlasuješ.**“ „**A akú tu máš prácu?**“, vyzvedal sa sv. Juraj. Na tieto slová sa bôžik zrútil. S ním sa zrútili aj všetky ďalšie balvany, ktoré sa tu nachádzali a porozbíjali sa na kusy.

Rozhnevaní služobníci týchto balvanov sa s krikom vrhli na sv. Juraja: „**Zahubme, zabime tohto čarodejníka!**“ Cisárova žena Alexandra, aby ho ochránila, sa pretlačila cez dav až k nemu a oslavujúc Isusa, padla mu k nohám. Dioklecian, keď videl, že jeho manželka je kresťankou, ešte viac sa rozhneval a vydal príkaz, aby sv. Juraja a Alexandru stáli. Keď ich viedli na popravisiko, cisárovná Alexandra prosila, aby jej dovolili odpočinúť si. Sadnúc si pri modlitbe, odovzdala Bohu dušu. Sv. Juraj sa pomodlil nad jej telom a išiel ďalej. Keď prišiel na označené miesto, ochotne dal svoj krk pod katov meč a prijal večnú náhradu z rúk svojho Spasiteľa. Toto všetko sa udialo v roku 296. Pravoslávna cirkev si modlitebne pripomína sv. Juraja 23. apríla/5. mája.

Pripravil: **Prot. Mgr. Ján Sovič**

Historické korene nášho pravoslávia (1)

Korene pravoslávia na našom území siahajú k samotným počiatkom kresťanstva našich predkov, do obdobia Veľkej Moravy. Na území Veľkej Moravy v prvej polovici 9. st. pôsobili kresťanskí misionári z Grécka, severného Talianska a susednej Franskej ríše. Moravania kresťanstvo spočiatku prijímali veľmi pomaly. Misionárov bolo málo a bohoslužby vykonávali v latinskom alebo gréckom jazyku, ktorému ľudia nerozumeli. Prvé známe moravské knieža, Mojmír I., podporoval činnosť bavorských misionárov a v roku 831 spolu s časťou svojho ľudu prijal kresťanstvo. Nitrianske knieža Pribina bolo v tom čase ešte pohanom. Napriek tomu povolilo, aby bol v roku 828 v Nitre, pre potreby franských kupcov, postavený prvý kresťanský chrám. Časť Nitranov prijala kresťanstvo až po roku 833, keď Mojmír I. dobyl nitrianske kniežatstvo a vyhnal Pribinu. Veľká časť obyvateľstva Veľkej Moravy však naďalej uctievala pohanské božstvá. To trápilo Mojmírovho nástupcu, sv. knieža Rastislava, múdreho a zbožného vládcu. Zo všetkých síl sa snažil, aby jeho ľud žil v pokoji a uveril v jediného skutočného Boha a Jeho Syna, Isusa Christa. Sv. Rastislav si veľmi skoro uvedomil, že franské a bavorské duchovenstvo pôsobiace na Veľkej Morave viac ako Evanjelium rozširuje franskú nadvládu. Nebol spokojný s úrovňou ich misie. Franskí kňazi boli slabo vzdelaní, slabo ovládali aj slovanský jazyk, a preto neboli schopní oslovit' širšie vrstvy moravského ľudu. Preto okolo roku 850 vyhnal z územia Veľkej Moravy franské duchovenstvo a začal sa usilovať o vytvorenie národnej moravskej Cirkvi, nezávislej od franských biskupov. Sv. Rastislav pochopil, aký veľký význam pre národ má vlastná cirkevná správa, ktorá slúži záujmom a potrebám štátu a obyvateľstva. Ešte viac si uvedomil potrebu moravského ľudu rozumieť Evanjeliu, bohoslužbám a učeniu Cirkvi. Preto sa v roku 862 obrátil k byzantskému cisárovi Michalovi III. s prosbou: „Napriek tomu, že náš ľud odvrhol pohanstvo a drží sa kresťanského zákona, nemáme takého učiteľa, ktorý by nám vyložil v našom jazyku pravú kresťanskú vieru, aby aj iné kraje, keď to uvidia, nás napodobnili. Tak nám, vládár, takého biskupa a učiteľa pošli, lebo od vás vždy vychádza do všetkých krajín dobrý zákon.“

Odpoveď cisára Michala III. svätému Rastislavovi: „Boh, ktorý chce, aby každý dospel k poznaniu pravdy a usiloval sa o vyššiu hodnosť, uvidel Tvoju vieru a snahu, učinil to i teraz za našich čias a zjavil pre Váš jazyk písmená. To sa nestalo už dávno, iba v prvých rokoch, aby ste sa aj Vy priradili k veľkým národom, ktoré oslavujú Boha svojím jazykom. A tak sme Ti poslali toho, komu ich zjavil, muža ctihodného a zbožného, veľmi vzdelaného a filozofa. Teda prijmi dar väčší a hodnotnejší ako všetko zlato a striebro, drahé kamene a pominuteľné bohatstvo. Snaž sa spoločne s ním upevniť reč a z celého srdca hľadať Boha. A nezanedbávaj ani všeobecnú spásu, ale povzbudzuj všetkých, aby nelenili a nastúpili cestu pravdy. Aby si aj Ty, keď ich svojím úsilím privedieš k poznaniu Boha, prijal za to svo-

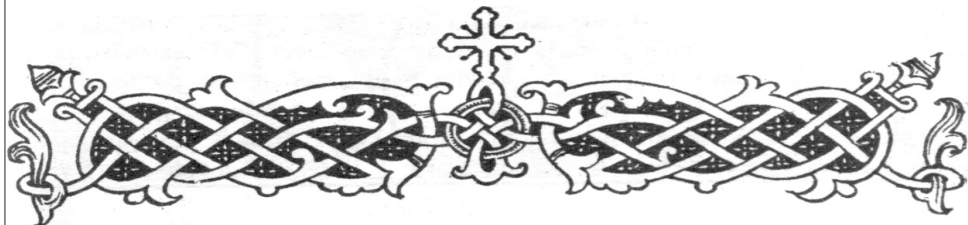
ju mzdu v tomto i budúcom živote. Za všetky tie duše, ktoré uveria v Christa Boha nášho odtiaľ až do skonania, a tak zanecháš svoju pamiatku ďalším pokoleniam podobne ako veľký cisár Konštantín.”

Cisár Michal III. sa spolu so sv. konštantínopolským patriarchom Fótiom potešili Rastislavovej žiadosti, vyhovel jeho prosbe a na Velkú Moravu poslali jedného z najmúdrejších učencov tej doby, sv. Konštantína. Sv. Konštantín spolu so svojim bratom Metodom, niekoľkými žiakmi a sprievodom dorazili na Velkú Moravu v roku 863. Boli srdečne s veľkou úctou a láskou prijatí sv. Rastislavom a veľkomoravským ľudom. Sv. bratia Konštantín a Metod s Rastislavovou pomocou za krátky čas zhromaždili pri sebe množstvo slovanských žiakov, ktorých vyučovali v zrozumiteľnom slovanskom jazyku. Ich misia napriek tomu, že trvala iba 40 mesiacov, mala veľký úspech aj medzi obyvateľstvom. Slovanské bohoslužby, zrozumiteľné čítanie sv. Evanjelia, múdre kázne v rodnom jazyku pôsobili, že väčšina obyvateľstva Velkej Moravy prijala kresťanstvo. Sv. Rastislav dosiahol, po čom veľmi túžil. Ľudia rozumeli sv. Evanjeliu, väčšina z nich sa vzdala pohanských zvykov a úprimne prijala Christovu vieru. Po smrti sv. Konštantína sa sv. Metod stal arcibiskupom a zriadil na území Velkej Moravy samostatnú cirkevnú správu, nezávislú na franských biskupoch. Tohto požehnanie sa však sv. Rastislav už nedočkal. V roku 870 ho jeho synovec, nitrianske knieža Svätopluk, zajal a odovzdal do rúk jeho úhlavného nepriateľa, východofranského kráľa Ľudovíta. Ten dal sv. Rastislava oslepiť a doživotne uvrhnúť do väzenia. Oslepený sv. Rastislav zomrel asi dva roky po svojom odsúdení.

Súd nad Rastislavom, kniežatom veľkomoravským, sa uskutočnil v jeseni roku 870. To je posledný rok, keď sa v prameňoch spomína jeho meno. Odvtedy Rastislav pomaly ale isto upadal do zabudnutia. Žil však naďalej v srdciach pravoslávnych veriacich. Po celé stáročia si zachovali spomienku na veľké knieža, ktoré vydobylo pre svoj národ slobodu. Vďaka nemu dostal nie len veľkomoravský ľud, ale aj všetci Slovania, dar, ktorý je väčší a milší ako sloboda, dar, ktorý je cennejší ako bohatstvo, dar pravej Christovej viery. Rastislav vtedy ani netušil, že priviedol do Christovej Cirkvi väčšinu Slovanov – Rusov, Bielorusov, Ukrajincov a Rusínov, Srbov, Macedóncov a Bulharov, ako aj Slovákov, Čechov a Poliakov. V tom spočíva jeho obrovská zásluha. V diele, ktoré spečatil svojou mučeníckou smrťou. Spomienka na neho dlhé stáročia tlela v našich srdciach, až vzbĺkla jasným plameňom, keď dňa 28. 10. 1994, viac ako 1100 rokov po svojej smrti, bol vyhlásený za svätého Pravoslávnej cirkvi. Týmto sme si po dlhých stáročiach konečne uttili pamiatku sv. kniežaťa a mučeníka Rastislava.

Prof. Igor Kerekanič

Misijné plody monastiera prepodobného Jova Počajevského v Ladomirovej (1)

K tohtoročnému 100. výročiu od príchodu archimandritu Vitalija (Maximenka) do Ladomirovej na Slovensko, ktoré sa naplnilo v predvečer sviatku Blahovičšeniija Presvätej Bohorodičky (6. apríla 2023), a k založeniu pravoslávneho monastiera prepodobného Jova Počajevského v Ladomirovej by bolo vhodné uviesť, aké boli plody tejto pravoslávnej misie na Slovensku.

Archimandrita Vitalij si stanovil za cieľ v Ladomirovej byť misionárom, rozširovať Pravo-slávie na Prešovskej Rusi a vytvoriť tlačiareň, ktorá by pokračovala v počajevskej tradícii. Do Ladomirovej prišiel 24.3./6.4.1923 a spočiatku vykonával bohoslužby v domoch veriacich.

21. novembra 1923 bol položený základný kameň novej kamennej cerkvi sv. archanjela Mi-chala. Výstavbu podporili veriaci z Ladomirovej, Vagrinca, Krajného Čierneho, Krajnej Bystrej, Svidníka, Stropkova a taktiež pravoslávni Rusíni žijúci v Amerike. Zaujímavé je, že medzi tými, ktorí podarovali pozemok na stavbu chrámu, bol Michal Škurla, starý otec budúceho prvohierarchu Ruskej pravoslávnej cirkvi v zahraničí, metropolitu Lavra. Stavalo sa podľa projektu inžiniera V. Leontieva (neskoršieho jeromonacha Jova). Novopostavený chrám o rok neskôr (21.11.1924) posvätil pražský archiepiskop Savatij.

Od roku 1924 začala fungovať tlačiareň vo Vyšnom Svidníku, v dome senátora Juraja Laža. Archimandrita Vitalij tam zriadil domácu kaplnku a kanceláriu. Odtiaľ navštevoval i vzdialené obce, aby konal bohoslužby.

Medzi rokmi 1924-1926 bola pre misiu v Ladomirovej postavená nová budova, kde sa v roku 1926 otec Vitalij aj s tlačiarňou úplne presťahoval. 16. mája 1926 archiepiskop Savatij posvätil základy tlačiarenskej budovy.

Už v roku 1924 vyšli prvé bohoslužobné knihy: Služebník, Trebník, Malý zborník, Molitvoslov a ďalšie. Prvým pravidelným vydaním bol „Pravoslávny ruský kalendár“ (1924-1944).

Od roku 1928 v Ladomirovej začína vychádzať dvojtýždenník „Pravoslavnaja karpatskaja Rus“. Od roku 1938 nesie názov „Pravoslavnaja Rus“. Náklad bol 3000 exemplárov a posielal sa do 48 štátov sveta.

V rokoch 1931-32 s veľkou pomocou veriacich z USA, Juhoslávie a s finančným darom srbského kráľovského Veličenstva Alexandra I. sa postavil nový objekt, zakúpil rýchlotlačiarenský stroj a cirkevnoslovanská sadzba.

Od roku 1928 prešlo Bratstvo na plný monastiersky život, tlačilo bohoslužobné knihy a každoročne prijímalo 2-3 tisíc veriacich. Neobyčajne veľa veriacich prichádzalo na sviatok Usiknovenia hlavy svätého Jána Krstiteľa. Išlo o 6 procesií z Medzilaboriec, Medvedieho, Becherova, Porúbky, Krajného Čierneho a Vagrinca. Veriaci ľud priťahovala časť z hlavy sv. Jána Krstiteľa, ktorá bola darovaná athoskými mníchmi.

Od roku 1930 začína Bratstvo organizovať Dni ruskej kultúry a najpopulárnejší kultúrny program na Roždestvo Christovo „Russkaja Jolka“, ktorú v roku 1938 navštívilo vyše 400 detí z okolitých cirkevných obcí a všetky dostali darčeky v podobe detských vecí. Otcovia monastiera slúžili národu v pravoslávnych chrámoch celého kraja, organizovali procesie, tlačili knihy. Od roku 1935 vydávali prílohu k novinám pre deti a mládež, „Detstvo i junost' vo Christi“. V dôsledku tejto misionárskej práce Bratstva počet členov pravoslávnych obcí a obyvateľov vzrástol. Ak po sčítaní v 1921 bolo na Slovensku okolo 2100 pravoslávnych veriacich, tak v roku 1940 ich už bolo 12 500.

Bratstvo monastiera tvorilo stále okolo 30 mníchov. Prvým podstrihnutým mníchom z miestnych obyvateľov sa v roku 1926 stal Ignatij Čokina z Uličského Krivého.

Monastier mal dobré kontakty s celým pravoslávnyim svetom, čo napomohlo k získaniu veľkých svätých. 5. júna 1931 boli z Jeruzalema, Východu a Srbska poslané svätyně spolu s hramotou jeruzalemského patriarchu pre misionársky monastier v Ladomirovej. Spre-vádzal ich igumen o. Serafim s poslušníkom Vjačeslavom. Početná procesia veriacich na čele s archim. Vitalijom a nastojateľom becherovskej cirkevnej obce o. Alexijom, slávnostne víta na železničnej stanici v Bardejove tieto svätyně: striebrom okovaný jeruzalemský trojramenný kríž z kyparisu, pevga a kedra ovenčený trňovým vencom, v ktorom bola v striebre vložená čiastočka Životodarného Dрева, na ktorom bol ukrižovaný Christos, časť kameňa z Golgoty a z Hrobu Hospodinovho. Okrem toho aj strieborný kyvot s ostatkami veľkomučeníka a celiteľa Pantelejmona. V druhom striebornom kyvote boli čiastočky sv. Jána Krstiteľa (z hlavy), sv. ap. Andreja Pervozvannaha, svjaščenomučeníkov Dionisija Are-

opagitu a Charalampija, svätiteľa Grigorija Bohoslova, Atanasija Alexandrijského, prep. Kesarija, brata sv. Grigorija Bohoslova, sv. mučeníkov zografských – spálených latiníkmi, sv. mučenice Paraskevy. Taktiež prišlo blahoslovenie zo Sv. Hory Athos – blahodátne ikony Iverskej Presvätej Bohorodičky, proroka Božieho Eliáša a celiteľa Pantelejmona.

V roku 1933 pricestoval do Ladomirovej z USA I. A. Obletilov, ktorý počas polročného obdobia sformoval z miestnej mládeže pravoslávny zbor. Okrem mnohých vystúpení na rôznych podujatiach a mestách o neho dokonca prejavilo záujem aj Košické rozhlasové štúdio, ktoré 7. mája 1933 vysielalo priamy prenos sv. Liturgie z Ladomirovej, ktorú slúžil archimandrita Vitalij.

V roku 1934 bol archimandrita Vitalij vysvätený za episkopa a poslaný do New Yorku pre ruských emigrantov žijúcich v Amerike. Vladyka za svojho nástupcu vymenoval o. archimandritu Serafima (Ivanova). Od toho času sa začína zvyšovať počet a náklad kníh. Konajú sa seminárne kurzy, zintenzívňuje sa cirkevno-misijná činnosť, vzniká ikonopisná dielňa. Igumen Serafim cestuje do Bulharska, Srbska, kde dostáva veľmi veľkú materiálnu pomoc. Počas 2. svetovej vojny sa tlačí obrovské množstvo literatúry, napr. v roku 1942 sa vytlačilo 60 000 krátkych modlitebníkov, 300 000 Evanjelií od Jána, ďalšie Evanjeliá, 5 000 Trebníkov, apologetické a teologické knihy: „Za veru“, „Byl li Christos?“, „Počemu komunisty hoňať Christa“, „Pravoslavia i inostranie“, knihy Starého a Nového Zákona, „Besedy o Bohu i duchovnom mire“, „Praktičeskoje rukovodstvo dlá svjaščennoslužitelej pri soveršeniji bohosluženij“ a pod. Od tohto času do roku 1943 bolo v tlačiarni Bratstva vytlačených vyše 2400 antiminsov a tony kníh.

Jednou z najväčších akcií, ktorú Bratstvo prep. Jova Počajevského v Ladomirovej organizovalo, bolo postavenie a posvätenie kaplnky na vojenskom cintoríne v Ladomirovej, kde bolo pochovaných okolo 300 vojakov z prvej svetovej vojny, z toho 200 Rusov. S nápadom postavenia kaplnky prišiel generál D. P. Rogov, ktorý žil v Prahe a Ladomirovu navštívil v lete 1935. Základný kameň bol posvätený 8.9.1937. So stavbou sa začalo na jar 1938. Architektom bol G. D. Zub. Pri stavbe pomáhali členovia Misie, ale aj veriaci z okolitých dedín. Rozpísal ju ikonopisec M. B. Romberg, študent Pražskej akadémie umení. Bola červená s bielymi rímsami, strecha bola zelená, kupoly modré. Vo vnútri na stene nad oltárom bola ikona sv. Vladimíra a Oľgy, ktorí držia na bielom plátne Vladimírsku ikonu Bohorodičky. Samotná slávnosť posviacky kaplnky sa konala v dňoch 16 – 17. júla 1938. Práve v deň posviacky bolo 20. výročie zavraždenia cárskej rodiny.

Prot. Peter Soroka, jerej Marián Derco

Rozvážnosť

Ak načierajúc vodu z prameňov načrieme niekedy nebadane spolu s vodou aj žabu, tak aj konajúc cnosti, často naplníme tajomne s nimi spájané vášne. **(Sv. Ján Lestvičník)**

Never svojim akýmkoľvek, dokonca dobrým želaniam skôr ako ich odobri tvoj duchovný otec. **(Schiigumen Savva Pskovo-Pečerský)**

Človek môže konať zlo pod zámienkou dobra. **(Abba Izaiáš)**

Sväté tajiny – tajomný život Cirkvi

*„Toto tajomstvo je veľké, ale ja ho vzťahujem
na Christa a na Cirkev“ (Ef 5, 32)*

Milí v Christu bratia a sestry! Dnes si pohovoríme o niečom, čo by sme pokojne mohli nazvať jadrom života Christovej Cirkvi – o svätých tajinách či tajomnom (mystickom) alebo blahodatnom živote Cirkvi.

Podľa učenia Pravoslávnej cirkvi **všetko, čo je v Cirkvi a jej patrí, má blahodätnú a mystickú povahu**. Celý jej život, štruktúra, poslanie i samotná existencia je veľkým a svätým tajomstvom. V Cirkvi každý, aj ten najjednoduchší posvätný úkon je svätou tajinou. Aj tá jednoduchá, s hlbokou vierou vyrieknutá, prosba „Hóspodi pomiluj“ je svätou tajinou, lebo človeku prináša nebeský obsah života, aby mohol pochopiť Božiu vôľu o sebe samom a o zmysle svojho života. Naše modlitby, požehnania, dobré skutky, zbožné myšlienky a činy, tým, že sa zúčastňujú na „živote bez konca“ (večnom živote) majú rovnako tajomnú povahu. Veď všetko toto sa posväčuje a oživa mocou Boha Otca cez Syna vo Svätom Duchu. Týmto Božím pôsobením sa všetko stáva tajinou, časťou Tajomstva Božieho Kráľovstva, ktoré my, údy mystického Christovho Tela, už teraz a v tomto svete prežívame či vopred „ochutnávame“ v Christovej Cirkvi.

Existujú v Cirkvi také tajiny (od gréckeho „mystírion“), ktoré viac ako čokoľvek iné v jej živote vlievajú priamo do vnútra človeka životodarné energie Svätého Ducha. Sú to sväté deje (csl. „svjaščennodijstvija“), ktoré by sme mohli prirovnať ku končiarom vysokých hôr v dlhom rade pahorkov, to znamená v reťazci ostatných liturgických poriadkov a modlitieb Cirkvi. Sú kombináciou osobitných posvätných úkonov, modlitieb i rozličných požehnaní, ktoré sa vždy završujú zývaním Svätého Ducha. Sú to akoby duchovné nádoby, ktorými sa naberá a podáva členom Cirkvi, úprimne veriacim v Isusa Christa, blahodať Svätého Ducha.

V Pravoslávnej cirkvi je v súčasnosti prijatá obyčaj hovoriť o 7 tajinách (sviatostiach): krste, pomazaní myrom, pokání, prijímaní (Eucharistii), manželstve, kňazstve a pomazaní olejom chorých (jeleosoosvjaščéniji). Treba však poznamenať, že táto obyčaj nie je vlastná starokresťanskej tradícii, nie je pôvodná, ale bola prevzatá (v 13. storočí) z prostredia rímskokatolíckej cirkvi. Učenie o siedmych svätých tajinách totiž vzniklo na Západe v 12. storočí a bolo potvrdené Tridentským koncilom v roku 1529. Postupne toto učenie preniklo na

Východ a na dlhý čas sa udomácnilo v našej školskej teológii. Svedectvom toho sú vieroučné príručky popredných pravoslávnych teológov, z ktorých väčšina pochádza z 19. a 20. storočia, poznamenané týmto vplyvom. Všetka pozornosť je v nich však venovaná skôr vonkajšej než vnútornej realite svätej tajiny. Môžeme povedať, že svätá tajina sa tu chápe ako viditeľný prostriedok neviditeľnej blahodate. Takéto chápanie svätých tajín má malo spoločného s pôvodným biblickým a svätootcovským učením o svätých tajinách i s pôvodnou tradíciou prvotnej Cirkvi.

Ak máme pochopiť zmysel svätých tajín, treba pripomenúť, že v prvotnej kresťanskej Cirkvi a vo svätootcovskej literatúre svätej tajiny boli vždy chápané v kontexte so svätou Eucharistiou, ktorá je reálnym naplnením jednoty Boha a človeka. Východná pravoslávna teológia súhlasne s tradíciou prvotnej Cirkvi dnes prichádza na to, že učenie o svätých tajinách musí vychádzať z učenia o Eucharistii. Prečo? Pretože každá svätá tajina má svoj prameň v ustanovení Eucharistie a v nej nachádza aj svoje završenie. Každá svätá tajina sa odvodzuje od Eucharistie. A kde je Eucharistia, tam je i Christova Cirkev. Každá svätá tajina je vždy udeľovaná v Cirkvi, prostredníctvom Cirkvi a pre Cirkev. Každá svätá tajina má svoj význam iba v Tele Cirkvi, ktoré vytvárajú všetci verní. Veď posúďte sami, novokrstenec, napríklad, je novým narodením v Cirkvi, ktorá sa obohacuje o nového člena. Svätá tajina pokánia vracia kajúcnika Cirkvi, spája ho opäť so svätými, a v Eucharistii všetci, ktorí prijímajú, sa vzájomne zjednocujú medzi sebou a s Bohom. Také je teda v skratke apoštolské a svätootcovské učenie o svätých tajinách, návrat ku ktorému nás privedie k ich správne chápaniu, zmysluplnému prežívaniu v spoločenstve Tela Cirkvi a následne aj k správne pohľadu na jej tajomný život.

Pokiaľ ide o účasť veriacich na svätých tajinách v súčasnom živote našej miestnej Cirkvi, pravdupovediac, tá je problematická. Napriek viacerým pokusom predstavených zaktivizovať verných k častejšej účasti na svätých tajinách, táto je stále slabá. A ak predsa veriaci pristúpia k svätých tajinám, ich účasť je neraz formálna. Kde sa skrýva príčina tak laxného (lahostajného) prístupu verných k tak dôležitým pre spásu ich duší prostriedkom Božej blahodate? Je to dané v prvom rade nesprávnym chápaním zmyslu a významu svätých tajín. Je potrebné vynaložiť ešte veľa úsilia k tomu, aby sme všetci dospeli k ich správne pochopeniu a začali ochotne i s náležitým stavom ducha ich prežívať v Cirkvi. Týka sa to nás všetkých bez výnimky. A preto každý jeden z nás by si mal položiť otázku, prečo práve ja (a nie ktosi iný) zriedka pristupujem (alebo vôbec!?) k svätým tajinám? Spomeňme si na to, čo čítame v Prísloviach: „**Syn môj, daj mi svoje srdce**“ (Pr 23, 26), a inde zas slová Spasiteľa: „**Blahoslavení čistého srdca, lebo oni uvidia Boha**“ (Mt 5, 8).

Ako vidíme, svätej tajiny nie sú prosté ľudské úkony či činnosti. Vo svojej podstate boli, sú a vždy budú prejavmi Päťdesiatnice, dejmi Svätého Ducha. Sú podobami jedného a toho istého tajomstva, tajomstva Christa, tajomstva Jeho Cirkvi, ktoré je tajomstvom Božej prítomnosti uprostred zhromaždenia veriaceho ľudu a prostredníctvom neho Jeho prítomnosťou vo svete. Vzhľadom na to je z našej strany nevyhnutné urobiť všetko preto, aby sme lepšie pochopili zmysel i význam svätých tajín a svojou uvedomelou pravidelnou účasťou na nich vydávali mocné svedectvo o tejto prítomnosti Boha vo svete. Amin.

Prot. Vitalij Krasij

POŽEHNANÍ, KTORÍ NEVIDELI A UVERILI (Výklad sv. Filareta, metropolitu moskovského)

„*Isus mu povedal: Uveril si, pretože si ma videl. Blažení sú tí, ktorí nevideli a uverili!*“
(Jn 20, 29).

Isus mu povedal: Uveril si, pretože si ma videl. Blažení sú tí, ktorí nevideli a uverili.

Pri odpovedi na vyznanie apoštola Pán blahoslaví tých, ktorí nevideli a uverili. Pán spomenul aj nás, spomenul všetkých, ktorí Ho nevideli telesnými očami! Spomenul aj nás, ktorí sme od Neho vzdialení dobou aj priestorom! Spomenul si vtedy, keď na seba prijatým človečenstvom, obetovaným za ľudstvo a už osláveným vzkriesením stál medzi svojimi svätými apoštolmi!

Blažení sú tí, ktorí nevideli a uverili. Týmito slovami Pán k apoštolom pripojil všetkých veriacich celej Zeme a všetkých dôb. Keď sa pred svojím vydaním na pre nás spásonosné utrpenie modlil k svojmu Otcovi za apoštolov, pridal k nim všetkých skutočných kresťanov. **No neprosím len za nich,** – povedal, – prosím nie len za apoštolov, **ale aj za tých, čo skrze ich slovo uveria vo mňa** (Jn 17, 20). Tak aj tu účastníkmi na blaženosti apoštolov činí všetky deti Cirkvi. **Ale vaše oči sú blažené,** – povedal apoštolom, – **lebo vidia a vaše uši, lebo počujú. Veru, hovorím vám, že mnohí proroci a spravodliví túžili vidieť, čo vy vidíte, a nevideli, a počuť, čo vy počujete, a nepočuli** (Mt 13, 16-17). Blažení vidiaci a služobníci Slova nám odovzdali, čo videli a počuli, keď **Slovo sa stalo telom a prebývalo medzi nami. A my sme videli** – hovorí jeden z vidiacich Slovo – **Jeho slávu, slávu ako jednorodeného od Otca; bolo plné blahodate a pravdy** (Jn 1, 14). Jasné konanie apoštolov nás činí akoby svedkami udalostí, ktoré apoštoli videli. Prostredníctvom cirkevných sviatostí sme vstúpili do vecného stýkania sa s Pánom a v tom stýkaní prebývame prostredníctvom práve tých sviatostí. Boha, ktorého zmyslovým zrakom nevidíme, živá viera činí viditeľným pre duševné oko – myslé.

Zdroj: Толкования Священного Писания. Толкования на Ин. 20:29 (optina.ru)

Z ruského jazyka preložil: **prot. Marek Ignacik**

O spravodlivosti

Tých, ktorí pracujú Hospodinovi spravodlivo, On oslávi neporovnateľnou slávou, pretože sláve spravodlivých nie je konca. (**Sv. Efrém Sýrsky**)

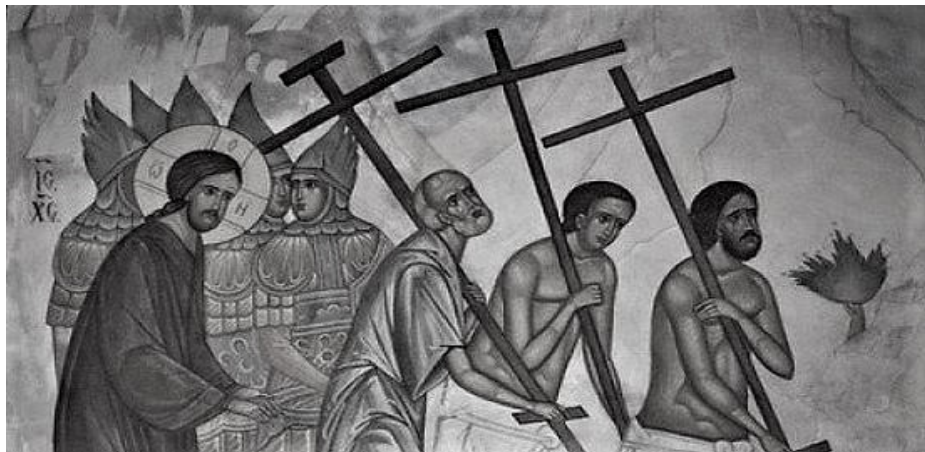
Všetko trpezlivo znášajte

Drahí bratia a sestry, apoštol Pavel v Liste Rimanom (12, 12) píše: „**Veselte sa v nádeji, v súžení buďte trpezliví, na modlitbe ustaviční.**“ Aby sme vo všetkom boli voči Bohu poslušní, je nám k tomu potrebná trpezlivosť. To znamená zniesť všetky skúšky a ťažkosti a s nádejou čakať, že Boh nám v tom pomôže alebo nás od nich oslobodí. Boh dopúšťa rôzne súženia a skúšky kvôli tomu, aby sme sa k Nemu viac priblížili, nemáme sa im vyhýbať, ale vyhľadávať ich, pretože takýmto spôsobom bude vyskúšaná láska k Bohu. V čase prenasledovania kresťania otvorene vyznávali Christa a boli nenávidení a mučení pre meno Božie. Trpezlivosť im veľmi pomohla, zmierňovala ich bolesť, telesnú aj duševnú, pretože sľubovala spásu ich duší. Príkladom trpezlivosti a pokory je sám Isus Christos. Pekne o tom hovorí modlitba, ktorú čítame na proskomídi: „**Jako ovca na zakolenije vedesja**“ (*Ako ovca na zabitie je vedený*) (Iz 53, 7). Ľudia, ktorí začínajú žiť duchovne, často zabúdajú na to, že úsilie očistiť svoju dušu od hriechu môže byť zdĺhavé a veľmi únavné, že nemôže čakať priaznivé výsledky len na základe svojho želaní a minimálneho úsilia. Takýmto spôsobom nie je možné dosiahnuť pokoj v duši. Trpezlivosť je sila naplnená Božou vôľou a je nemysliteľná bez ďalších cností viery, nádeje, lásky, pokory a poslušnosti. Je potrebné neustále ju v sebe obnovovať pôstom, modlitbou, prijímaním Eucharistie, teda životom v Christu.

Istý roľník si svedomito obrobil svoje pole, dobre ho pooral a starostlivo obsial. Po niekoľkých týždňoch s údivom zistil, že obilie vyrastá veľmi pomaly. Pochytila ho náramná zlosť, lebo u suseda sa už zelenalo mladé obilie. Zo dňa na deň bol netrpezlivejší. Nakoniec prišiel na bláznivú myšlienku: rozbehol sa na pole a rozhodol sa jemne podvihovať do výšky byľky obilia. Napracoval sa nesmierne, ale keď skončil, bol si istý úspechom svojej práce. Po ceste domov stretol suseda a rozprával mu, ako pomohol svojmu obiliu rásť do výšky. S veľkou zvedavosťou sa obaja vrátili na pole a už zďaleka videli ako všetko obilie zvädlo.

Na tomto príklade, bratia a sestry, vidíme, čo tomuto človeku priniesla jeho netrpezlivosť, kvôli tomu, že chcel mať krajšie obilie ako jeho sused. Ako sa ľudovo hovorí: „Trpezlivosť ovocie prináša“.

Deti, ktoré dospievajú, často bývajú k svojim rodičom dosť hrubí a krutí. No je taký rodič, bratia a sestry, ktorý by chcel pre svoje dieťa zle? Rodičia sa snažia prinavrátiť svoje dieťa akýmkoľvek prostriedkom na správnu cestu a snažia sa o jeho vyliečenie. To isté, no v neporovnateľne väčšej miere robí aj náš nebeský Otec, ktorý trpí naše chyby a snaží sa prinavrátiť nás všetkými prostriedkami na Jeho cestu.

Trpezlivosť nemožno obísť ani v ťažkostiach, ani bez nich a zvlášť pri plnení Božej vôle. Aj keď Božie dary dostávame zadarmo, vlastnou trpezlivosťou musíme ukázať, či ich chceme alebo nechceme prijať. Ak máme málo trpezlivosti, hľadme na Toho, ktorý ňou bojoval až do konca. Vezmime si príklad z Christa a budme vytrvalí v zápase, ktorý máme pred sebou. Christos trpezlivo znášal všetky naše previnenia. Skúsme to tiež! Spolu s Ním to určite dokážeme! Amiň.

Prot. Pavol Kačmár

O svätých (Svätí v Pravoslávnej cirkvi)

Boh a Svätosť

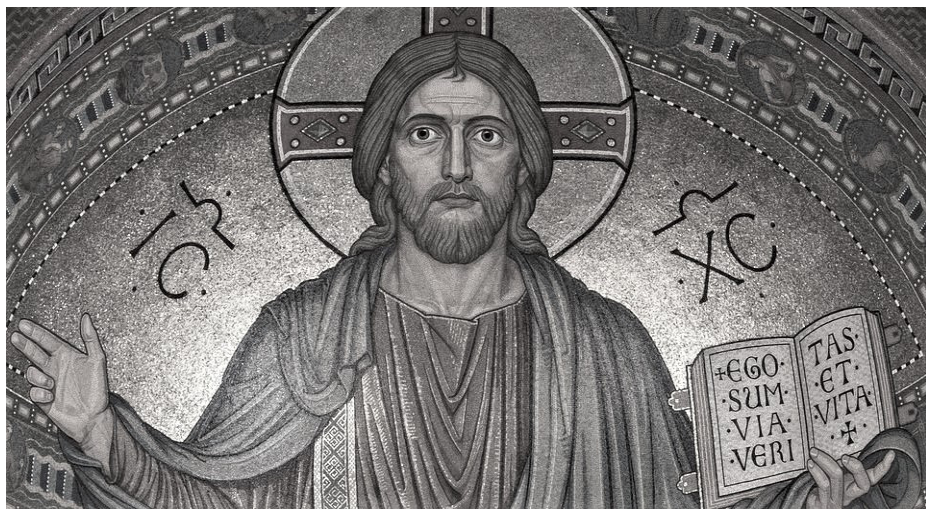
Jediný a skutočný Svätý (Hagios) je iba sám Hospodin Boh. V 3. knihe Mojžišovej čítame: „**Lebo ja som Hospodin, váš Boh, posväťte sa budte svätí, lebo ja som svätý, a neznečisťujte sa nijakou drobnou zverou....**“ (3 Mjž11,44; 19,2; 20,7). Človek sa stáva Božím a „svätým“ účasťou na božskosti Boha.

Božskosť a svätosť je darom – charizmou danou od Boha človeku prostredníctvom Svätého Ducha. Úsilie človeka byť účastníkom v živote božskej svätosti je nevyhnutnosťou, avšak posvätenie samo osebe je dielom Svätého Ducha.

Kategórie svätých

Prostredníctvom Svätého Ducha všetci kresťania sa môžu nazývať svätými. Hlavne v ranej Cirkvi, keď boli krstení Svätým Duchom, získavali pečať Svätého Ducha v myropomazaní a častejšie sa zúčastňovali na Eucharistii. V rovnakom duchu svätý Pavol píše Cirkvám, ktoré navštívil, a nazýva ich „svätými“. Keď píše Efezanom, adresuje to „**svätým, ktorí žijú v Efeze**“ (1,1), keď píše Korintským, tak používa rovnaký výraz (2 Kor 1,11). Svätý Vasil Velký spomína, že apoštol Pavol poukazuje tým na všetkých, ktorí sú zjednotení s Bohom, ktorý je Bytím, Životom a Pravdou.

V našej spoločnosti kto však môže byť svätý? Kto sú títo muži, ženy, ale aj deti? V pravoslávnej teológii ich klasifikujeme do 6. kategórií:

1. Apoštoli, ktorí boli prví, čo šírili správu o Vtelení Slova a o spásе skrze Christa.
2. Proroci sú svätí, lebo oni predpovedali a prorokovali príchod Mesiáša.
3. Mučeníci sú svätí, lebo posvätili svoje životy tým, že nebojácne, bez strachu o svoj život vyznali Isusa Christa ako Božieho Syna a Spasiteľa ľudstva.
4. Otcovia a hierarchovia Cirkvi, ktorí dokonale vysvetlili a bránili kresťanskú vieru svojim slovom aj skutkom.
5. Prepodobní, či inak pustovníci, ktorí žili v púšti a zasvätili samých seba duchovnému životu (askéze), túžiac dosiahnuť dokonalosť v Christu.
6. Spravodliví sú tí, ktorí žili vo svete a viedli bohobojný život ako kňazi (klérici) alebo ako laici, a tak sa spolu so svojimi rodinami stali príkladom v spoločnosti.

Každý jeden z týchto svätých mal svoje vlastné „**volanie k Bohu**“ a charakteristiku: všetci bojovali dobrý boj viery (por. 1 Tim 6,12 a 2 Tim 4,7). Všetci z nich aplikovali vo svojom živote biblické cnosti spravodlivosti, zbožnosti, vernosti, lásky, statočnosti a vlúdnosti (por. 1 Tim 6,11).

Koncept zbožštenia

Elementárnym či základným cieľom svätca je napodobniť Boha a žiť život zbožštenia. Sv. Maxim Vyznávač, 7.stor., píše, že svätí sú tí, ktorí dosiahli THEOSIS, čiže ZBOŽŠTENIE. Vyhli sa abnormálnemu vývoju duše, čo je hriech, a snažili sa žiť prirodzeným spôsobom života s Bohom, a tým dosiahli úplné zjednotenie s Bohom skrze Svätého Ducha (On Theology, 7,73).

Svätí sú stáby „priatelia“ Boha. Skrze rýdzu, úprimnú zbožnosť a absolútnu oddanosť Bohu títo svätci potešili svojho Stvoriteľa a tým boli „posvätení“ na tele aj na duši. Hospodin prijal svojich verných do svojho náručia aj po ich zosnutí do večného života.

Mnohým zo svätcov bola daná špeciálna milosť alebo láskavosť či aj dar činiť zázraky, buď už pred odchodom z tohto sveta, alebo aj po smrti.

Hospodin daroval niektorým svätým dar modlitby a prihovárania sa za tých, čo stále žijú vo svete a bojujú svoj „dobrý boj viery“ na slávu Boha. Schopnosť prihovárať sa pramení z faktu, že títo svätci sú súčasťou „jednoty svätých“. Oni zdieľajú modlitby a dobré skutky s kresťanmi na Zemi, čo znamená neustálu interakciu a jednotu medzi svätými v nebi a kresťanmi na Zemi, vo svete.

Príhovory svätých

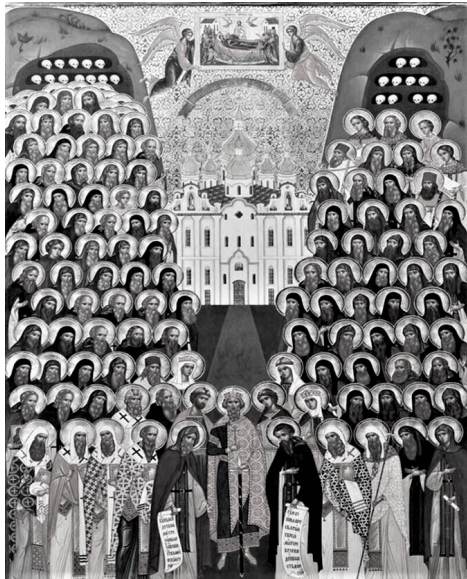
Fakt o príhovoroch svätých nájdeme v Novom Zákone, keď kresťania prosia svätcov o pomoc pri prihovárani sa k Bohu. Svätý apoštol Pavol prosí efezských, tesalonických, kolo-senských a rímskych kresťanov modliť sa za neho (Ef 6, 19; 1 Tes 5, 25; Kol 4,3; Rim 15,30-31). Sv. Vasil' Veľký v jednom zo svojich listov píše, že prijíma príhovory apoštolov, prorokov a mučeníkov a hľadá ich modlitby k Bohu (List 360). Svätý Vasil' zdôrazňuje, že 40 mučeníci, ktorí trpeli za Christa, sú „bežní priatelia, silnými vyslancami a spojencami vo vrúcnych modlitbách“ (Kap. 8). Svätý Ján Zlatoústý zas hovorí, že by sme mali hľadať príhovory a vrúčne modlitby svätých, pretože majú špeciálnu „smelosť - pareziu“ pred Bohom (1 Mjž 44,2 a Economium to Julian).

V Pravoslávnej cirkvi úcta (latreia) daná Bohu je celkom iná ako pocta (tím) lásky (agape) a rešpektu, či uctievanie (proskynesis). Pravoslávni si ctia svätcov kvôli ich láske a vernosti Bohu, ktorý týchto svätcov napokon „zdokonallil“. Sv. Simeon Nový Teológ píše, že Boh je učiteľom prorokov, Boh je spolucestujúci s apoštolmi, Boh je silou mučeníkov, Boh je inšpiráciou Otcov a učiteľov Cirkvi, Boh je dokonalosťou všetkých svätcov (Katechéza 1).

Deň sviatku svätých a ich oslava začala okolo 4. storočia. 20 kánon Snemu v Gangre v Malej Ázii (rok 325 -381) dáva anafému každému, kto odmieta deň svätcov. Tak veľká bola úcta k svätým v Cirkvi. Objavili sa mnohé spisy opisujúce ich duchovné životy, lásku a oddanosť Bohu. Postupne sa kresťania začali schádzať na miestach, kde mučeníci zomreli. Tam vybudovali chrámy, kde priniesli aj ostatky týchto svätcov. Zaujímavé fakty o týchto udalostiach nachádzame v spise Umučenie sv. Polykarpa, kde sa dozvedáme,

že kresťania si ostatky svätcov vážili omnoho viac ako „vzácné kamene“. Stretávali sa v deň smrti svätcov, aby si pripomenuli ich „nové narodenie, keď vstúpili do nového života v Kráľovstve nebeskom“. Táto úcta ostala až do dnešných dní. Kresťania naďalej budujú chrámy na počesť svätcov, vzdávajú úctu ich ostatkom a ikonám. 7. všeobecný snem v roku 787 deklaruje, že „uctievame a vzdávame úctu Bohu, nášmu Pánovi“ a všetkým úprimným

služobníkom nášho Hospodina, pretože oni majú moc, aby nás priblížili k Bohu, Pánovi všetkého.

Veľké nepokoje sa objavili v čase ikonoklazmu. Neúcta k ikone Christa, ale aj k iným ikonám svätcov Cirkvi začala v Byzancii v 7. storočí. Napokon Otcovia Cirkvi jasne deklarovali, že kresťania nevzdávajú úctu materiálu výzoru Christa či svätých, ale ctia si tých, ktorí sú na ikone vyobrazení.

Kanonizácia svätých

Kresťania si čítali životy svätých a svedčili o zázrakoch, prijímali ich a uctievali ako svätých. Sv. Ján Zlatoústý bol vyhnaný a prenasledovaný ľuďmi, ale aj autoritami vtedajších časov. Svätý Vasil' Veľký bol prijatý do Cirkvi ako svätý hneď po svojej smrti. Ale aby sa vyhlo akýmkoľvek zneužitiam,

ekumenický patriarcha vydal špeciálne encyklické listy (tomoi), v ktorých Posvätná synoda „rozpoznáva“ a prijíma život daného svätca.

Od raných kresťanských čias existuje veľa spisov o živote svätých, o mučení a zázrakoch. Volajú sa synaxaria (z gréckeho slova Synaxis, čo znamená stretnutie sa v chráme kvôli liturgickým zámerom, kde boli životy svätých čítané).

Je to Svätý Duch, ktorý je zdrojom svätosti v živote Cirkvi. Svätcov nájdeme v každej krajine, v každej kultúre – v Rusku, Grécku, Turecku, Srbsku, Rumunsku, Amerike, v Palestíne, Líbyi, Egypte, Francúzsku, Taliansku, Írsku a v ďalších krajinách. Svätci mali rôzne životné cesty. Muži aj ženy, manželia aj manželky, kráľovné aj králi, vojaci, obchodníci, otroci, žiaci, šľachtici aj chudobní, biskupi aj kňazi či mnísi. Všetci títo ľudia si vybrali svoj život a zasvätili ho Bohu. Dovolili Bohu zmeniť ich život v ich srdci, ale aj navonok. Svätci napriek tomu, z ktorej krajiny pochádzali, akým jazykom hovorili, nikdy nezradili Christa, napriek tomu, že mnohí z nich zaplatili za svoju vieru v Boha aj svojím vlastným životom.

Porozumieť a pochopiť život svätcov v Cirkvi má byť poslaním každého kresťana. Je to dôležité! Svätci nie sú len ľudia na ikonách a stenách chrámu. Svätý apoštol Pavol píše: „**Všetci sme povolani stať sa svätými!**“ (Rim 1, 7). Stať sa podobný Christovi, stať sa svätým, to je Božia vôľa a Boží plán pre náš vlastný život!

Zdroj: <https://www.goarch.org/>

Prot. Mgr. Marián Čičvák

Rozvážnosť

Blazené je dielo – všetko konať s rozvážnosťou. (Sv. Efrém Sýrsky)

Prenasledovanie pravoslávnych na Ukrajine

Keď chceme vidieť, aké bolo prenasledovanie pravoslávnych v ZSSR po roku 1917, pozrime si ideá z terajšieho prenasledovania pravoslávnych od súčasnej vlády na Ukrajine. História sa opakuje. **Potomkovia tých, ktorí kričali: Ukrižuj, ukrižuj Christa, sa rozhodli aj v 21. storočí ukrižovať Christa.** Rozhodli sa, že Ho ukrižujú nie v Jeruzaleme, ale za podpory celého Západu v „centre“ sveta v Kyjeve na Ukrajine. Zatiaľ sa im podarilo Christa ukrižovať v Ivano-Frankovskom kraji.

Dňa 28. marca 2023 v meste Ivano-Frankovsk v utorok, na výzvu súčasného primátora, zobrať v meste posledný pravoslávny chrám. V chráme sa konala bohoslužba. Takzvaní „pravoslávni“, lepšie povedané vlci v ovčích kožiach, flexou rozrezali železnú bránu na ohrade chrámu. Pravoslávni sa modlili v chráme i pred dvermi chrámu, ktoré z bezpečnostných dôvodov boli zatvorené; mladí chlapci, ktorí správne mali bojovať proti ruským agresorom, bojovali proti zbožným starým ženám, ktoré sa modlili s krížom, ikonami a horko plakali. Zatiaľ títo chuligáni rozbili dvere do sakristie a hodili tam slzotvorný plyn. Potom dvere zvnútra otvorili a plynom vyhnali ostatných veriacich z chrámu. Bili veriacich i biskupa; vonku pred chrámom ležal v kóme jeden duchovný. Rýchla zdravotná pomoc ho chcela odvieť do nemocnice, ale ani jedna nemocnica v tomto meste „moskala“ (tak volajú pravoslávnych na Ukrajine) ho neprijala. Museli ho odvieť do nemocnice mimo mesta. Polícia nezakročila presne tak, ako na Slovensku v roku 1968, keď nám pravoslávny násilne odoberali chrámy a vyhánali nás do ZSSR. Po rozbití katedrálneho chrámu v meste Ivano-Frankovsk primátor tohto mesta sa chválil, že konečne v celom kraji už nebude ruský duch a ani jeden pravoslávny chrám. Potom bolo vidno záber, ako rozkolníci – asi dvadsiati duchovní - sa modlia pred prestolom a nejakí chlapi v čiapkach chodia do oltárnej časti cez cárske dvere a nejaká žena zas priamo v oltári si to všetko nahráva na mobil.

Dňa 29. marca 2023 mníš Kyjevsko-Pečerskej lávry, vyše 200, dostali príkaz opustiť monastier. Predstaveného monastiera metropolitu Pavla polícia priamo počas bohoslužby dňa 1. apríla 2023 vyzvala na súd a zatvorila na 60 dní do domáceho väzenia.

Vráťme sa však na Slovensko do roku 1968. Mestské komunistické vedenie okresu Vranov nad Topľou vydalo nariadenie, aby sa pravoslávni duchovne a teda aj čo sa týka bohoslužobného života realizovali v inom okrese a dokonca sa chválilo, že v ich okrese už nie je ani jeden pravoslávny chrám. Až po páde komunizmu v roku 1989 sa podarilo v meste Vranov postaviť nový pravoslávny chrám.

Vráťme sa znovu na Ukrajinu. Ukrajinskí nacionalisti, ktorých podporuje celý nepravoslávny západ, sa, bohužiaľ, správajú podobne ako fašisti, ktorí v Čechách zakázali Pravoslávnu cirkev a jej predstaviteľa biskupa sv. Gorzda popravnili. Správajú sa horšie ako bezbožná ateistická vláda po revolúcii v ZSSR. Slobodu pravoslávny dal až počas druhej svetovej vojny Stalin. Prenasledovanie pravoslávnych v ZSSR sa znovu začalo za vlády Ukrajince Chruščova,

ktorý sa chválil, že posledného pravoslávneho popa ukáže v televízii ako nejaký vyhynutý druh v prírode. Ale Boh mal s ním iné plány, z vládnutia ho odstránil a po ňom sa prenasledovanie zmenšilo, až nakoniec za prvého ruského prezidenta Borisa Jelcina veriaci dostali slobodu, ktorú majú až doteraz.

Lžimetropolita Epifanij, hlava tzv. pravoslávnej cirkvi na Ukrajine, sa verejne chválil, že je banderovec a je na to hrdý. Zabúda,

že Bandera nebol pravoslávny, ale syn gr. kat. farára, a jeho vojenská organizácia, na čele ktorej stál, zabila tisíce Poliakov, Rusov, Židov aj vlastných Ukrajincov. O zločinoch banderovcov po vojne na území Československa vie každý historik. U rozkolníkov na prvom mieste nie je Christos, ale Ukrajina. Pri násilnom odoberaní pravoslávnych chrámov kričia: „Slava Ukrajine. Herojem slava“. Brániaci chrámy pravoslávni veriaci sa modlia a odpovedajú im: „Sláva Bohu!“

Takéto súženia či prenasledovania nie sú neznáme ani našej Cirkvi. Vediať o tom, že **„cez mnohé súženia musíme vojsť do Božieho Kráľovstva“** (Sk 14, 22), je nevyhnutné, aby sme všetkými svojimi silami prekonávali v sebe každú pochmúrnú náladu, skleslosť či iné podoby nešťastí a ľudských tragédií. Ako pravoslávni veriaci svoj duchovný zrak upierajme k Bohu, ktorý okrem súženia udeľuje aj útechu, aj radosť, aj budúci večný život. Veď ani svätí apoštoli, proroci, svätí otcovia, mučeníci, pustovníci a ďalší nie cestou prepychu, pôžitkov, radostí, ale cestou útrap, nedostatku, utrpení, súženia a často i fyzického prenasledovania nasledovali Isusa Christa do Jeho Kráľovstva. Veľmi povzbudivo v tejto súvislosti znejú slová sv. Jána Zlatouštieho, ktorý zažil tiež nejedno súženie zo strany nepriateľov Cirkvi a dokonca aj prenasledovanie. Hovorí: „**Kolko bolo tyranov, ktorí chceli premôcť Cirkev! Ale nepremohli. Kde sú jej nepriatelia? Oni umŕkli a sú vymazaní z pamäti. A kde je Cirkev? Cirkev žiari jasnejšie ako Slnko. Ich skutky zmizli, ale jej skutky sú nesmrteľné. Cirkev nie je v múroch, ale v množstve veriacich vierou spevnených.**“ A ešte na záver jedna múdra rada: „**Želaj si to, čo Boh chce. Konaj tak ako Boh chce. Konaj preto, že to Boh chce**“ (prot. I. Tolmačov).

V tom spočíva aj naše ľudské a kresťanské povolanie: **ak sme Christovi, tak Christom sme poslaní do tohto sveta, aby sme Jeho menom a v Jeho mene bojovali a víťazili.** Mali by sme si na to spomenúť vždy, keď sa ocitneme v moci rôznych pokušení, keď nás postihne nejaké nešťastie, bolesť, alebo keď čosi podobné vidíme u svojich bratov alebo sestier v Christu, keď sa v nás objaví horkosť, zloba, strach, nenávisť i každá iná hriešna vášeň: nám je dané bojovať, doslovne bojovať, ako hovorí apoštol Pavel, duchovnou výzbrojou, aby sme obstáli proti úkladom diabla, odolali v zlý deň, všetko prekonali a obstáli (pozri Ef 6, 10-17).

A keďže vieme, že náš život je krátky, budme na strane Christa, nebojme sa zlých ľudí a ich zlých skutkov, za Christa aj muky prenesme. On sa nám odmení večným životom.

Prot. Sergej Cuper

O Eucharistii

Kresťania od počiatku slávia sv. Eucharistiu a to formou, ktorá sa v podstate nezmenila ani v dôsledku rozdielnych vekov či Liturgií. Robia to preto, lebo cítia, že prikázanie, ktoré dal Pán v predvečer svojho utrpenia, je záväzná: **„Toto robte na moju pamiatku“** (1 Kor 11,24-25). Toto prikázanie plníme, keď slávime pamiatku Jeho obety.

Sv. Eucharistia završuje kresťanskú iniciáciu. Tí, ktorí boli krstom pozdvihnutí k dôstojnosti kráľovského kňazstva a myropomazaním sa viac pripodobnili Christovi, majú účasť na Pánovej obeti s celým spoločenstvom prostredníctvom Eucharistie.

Pri Tajomnej večeri, v tú noc, keď bol zrazený náš Spasiteľ Isus Christos, ustanovil eucharistickú obetu svojho Tela a Krvi, aby obetu kríža zvečnil po stáročia až do svojho príchodu.

Sv. Eucharistia je prameňom a vrcholom celého kresťanského života. Všetky sviatosti ako aj všetky ostatné cirkevné obrady sú nasmerované na sv. Eucharistiu. Eucharistia obsahuje všetky duchovné dobrá Cirkvi, čiže samotného Christa. Napokon, slávením sv. Eucharistie už máme účasť na nebeskej Liturgii a očakávame večný život, v ktorom **„Boh bude všetko vo všetkom“** (1 Kor 15, 28). Stručne povedané, sv. Eucharistia je zhrnutím našej viery.

Pán sa na nás obracia s naliehavým pozvaním, aby sme Ho prijali k sebe vo sviatosti Eucharistie: **„Amen, amen, hovorím vám: Ak nebudete jesť telo Syna človeka a piť Jeho krv, nebudete mať v sebe život“** (Jn 6, 53). Aby sme mohli odpovedať na toto pozvanie, musíme sa pripraviť na túto veľkú a svätú chvíľu. Svätý apoštol Pavol nabáda k spytovaniu svedomia: **„Preto ktokoľvek by nehodne jedol chlieb alebo pil kalich Pána, prevíni sa proti telu a krvi Pána“** (1 Kor 11, 27-28). V Liturgii sv. Jána Zlatoústeho sa veriaci modlia: **„Prijmi ma dnes za účastníka svojej tajomnej večere, Syn Boží, lebo neprezradím tajomstvo Tvojim nepriateľom, ani Ťa nepobozkám ako Judáš, ale ako lotor vyznávam sa Ti: Rozpomeň sa na mňa, Pane, vo svojom Kráľovstve“**.

V pravoslávnej tradícii sa zdôrazňuje úloha Svätého Ducha pri slávení sv. Eucharistie. Východná Liturgia vždy pripisovala uskutočnenie Christovej prítomnosti na oltári pôsobeniu Ducha Svätého. Svätý Duch dovršuje vo sv. Eucharistii Božie diela, na Paschu - Vzkriesenie sa dotýka Christovho mŕtveho tela a oživuje ho tak, ako sila Svätého Ducha oživuje chlieb a víno na telo a krv Vzkrieseného.

V dejinách Cirkvi sa stretieme s rôznymi pomenovaniami tejto sv. tajiny Eucharistie. Poznáme ju ako **Večeru Pánovu**, pretože ide o večeru, ktorú Pán strávil so svojimi učeníkmi v predvečer svojho utrpenia, a o ukážku Baránkovej svadby v nebeskom Jeruzaleme. Stretieme sa tiež s pojmom **Lámanie chleba**, pretože Isus Christos použil tento rituál židovského stolovania, keď ako hlava rodiny požehnal a rozdával chlieb, najmä pri Tajomnej večeri. Učeníci Ho týmto činom spoznali po Jeho zmŕtvychvstaní. Prvotní kresťania nazývali svoje eucharistické zhromaždenia „lámaním chleba“. Nazývame ju aj **Eucharistickým zhromaždením** (synaxis), pretože Eucharistia sa slávi v zhromaždení veriacich, vo viditeľnom vzhľade Cirkvi, či **svätou Obetou**, pretože predstavuje spásonosnú obetu Christovu. Je potrebné zdôrazniť hlavne to, že stredobodom Božskej Liturgie je sv. tajina Eucharistie. Ako dôstojnú prípravu na prijatie tejto sv. tajiny veriaci zachovávajú eucharistický pôst predpísaný Cirkvou.

**Prot. Kpt. Mgr. Simon CZAP,
starší kaplán 21, shdo Michalovce**

Stanovisko k prenasledovaniu Ukrajinskej pravoslávnej cirkvi

V dňoch piateho týždňa tohtoročného Veľkého pôstu, kedy kulminuje duchovné snaženie pravoslávnych kresťanov, kulminuje žiaľ i nespravodlivé a neospravedliteľné prenasledovanie Ukrajinskej pravoslávnej cirkvi zo strany ukrajinskej štátnej moci. Toto prenasledovanie, ktoré trvá už niekoľko desaťročí a usiluje sa nahradiť kánonickú Cirkev schizmatickými štruktúrami, sa po vypuknutí vojnového konfliktu medzi Ukrajinou a Ruskom výrazne zintenzívnilo a v posledných dňoch nadobúda charakter pokusu o likvidáciu.

Ukrajinská pravoslávna cirkev na čele s Jeho Blaženosťou Onufrijom, metropolitom kyjevským a celej Ukrajiny, vždy vyhláseniami deklarovala a skutkami dokazovala svoj apolitický a národný charakter. Napriek tomu zostala terčom nespočetných útokov a pokusov o diskreditáciu. Nenávistná kampaň voči predstaviteľom a veriacim Ukrajinskej pravoslávnej cirkvi vyvrcholila v týchto dňoch nariadením, aby mníšske bratstvo Kyjevsko-Pečerskej Lávy opustilo svoj monastier.

Kedysi sa apoštol Jakub svojich súčasníkov pýtal: **„Vari z jedného prameňa vyviera sladká aj horká voda? Môže figovník rodiť olivy alebo viniť figy?“** (Jk 3, 11). S ohľadom na kroky, ktoré štát systematicky podniká voči Ukrajinskej pravoslávnej cirkvi, je namieste otázka: „Vari je v slobodnej a demokratickej spoločnosti prípustné zastrážovanie a prenasledovanie, porušovanie občianskych práv a obmedzovanie náboženskej slobody?“

Súčasná Golgota Ukrajinskej pravoslávnej cirkvi – prenasledovanie jej duchovenstva a ponižovanie veriacich – nezostanú zabudnuté ani Bohom, ani dejinami. Ľudské slová podpory a spoluúčasti zo strany sesterských Pravoslávnych cirkví nemôžu odstrániť všetky doteraz spôsobené škody, krivdy či rany. Obraciam sa preto k Bohu slovami modlitby z anafory sv. Bazila Veľkého: **„Pane, pamätaj na svetské autority a všetkých, čo sú pri moci. Daruj im bezpečný a trvalý mier. Sprav, aby dobre zmýšľali o Tvojej Cirkvi i celom Tvojom ľude, aby sme pod ich spokojnou vládou mohli prežiť tichý a pokojný život vo všetkej zbožnosti a svätosti!“**

† Rastislav

arcibiskup prešovský,
metropolita českých krajín a Slovenska

Metropolita Rastislav slúžil utreňu Velkého kánonu v Katedrálnom chráme v Prešove

V stredu 29. marca 2023 slúžil Jeho Blaženosť Rastislav, arcibiskup prešovský a metropolita českých krajín a Slovenska, v Katedrálnom chráme sv. Alexandra Nevského v Prešove utreňu Velkého kánonu sv. Andreja Krétskeho.

Svoje pomenovanie „Velký“ si kánon sv. Andreja Krétskeho kvôli svojmu rozsahu a obsahu právom zasluhuje. 11 irmosov, 213 kajúcnych tropárov, 18 tropárov na počesť prep. Márie Egyptskej, 9 tropárov na počesť samotného sv. Andreja Krétskeho, 10 trojičných a 11 bohorodičných tropárov predstavuje dohromady 272 tropárov celého kánonu v tej podobe, v akej sa používa na bohoslužbe utrene vo štvrtok piateho týždňa Velkého pôstu.

Tematicky sa Velký kánon dotýka dogiem, morálky a asketiky, zdôrazňuje odpornosť hriechu a odhaľuje krásu cnosti. Začínajúc slovami, ktoré vyjadrujú nádej v Boha ako Pomocníka a Patróna, kánon predstavuje kajúcny plač duše nad hriechmi. Téma hlbokého osobného pokánia sa spája s témou vzťahu Boha a človeka a zároveň s témou osobnej premeny človeka a jeho zbožštenia.

Kánon uvádza mnoho poučných príbehov zo života biblických postáv: od hanebnosti, skazenosti a bezbožnosti až po skrušenosť srdca, nezištnosť a obetavé skutky. Starozákonné príbehy sa pritom harmonicky prelínajú s úryvkami z Novej Zmluvy a modlitbami k Spasiteľovi.

Odhalenie rôznych duchovných stavov privádza poslucháča alebo čitateľa Velkého kánonu k zamysleniu sa nad vlastným životom, k morálnemu sebaskúmaniu. Kánon nabáda človeka, aby sa vyhýbal zlu, sústredil na dobro, usiloval o cnosť a nezapúšťal na Božiu spravodlivosť a milosrdenstvo. Z tohto hľadiska ho možno považovať za asketickú kultináciu každoročného Velkého pôstu.

Tlačové oddelenie Úradu Prešovskej pravoslávnej eparchie v Prešove

Pravda, spravodlivosť a Boží súd

Blažený, kto vždy miluje pravdu a svojim ústam nedal lož ako výzbroj podlosti. (Sv. Efrém Sýrsky)

Dobrota Božia nech nás pohne k tomu, aby sme nepoznali na sebe Božiu spravodlivosť. (Sv. Tichon Zadonský)

Metropolita Rastislav prijal kardinála Kurta Kocha

V stredu 29. marca 2023 Jeho Blaženosť Rastislav, arcibiskup prešovský a metropolita českých krajín a Slovenska, v Prešove prijal prefekta Dikastéria na podporu jednoty kresťanov kardinála Kurta Kocha, ktorého sprevádzal oficiál východnej sekcie Dikastéria Mons. Jaromír Zádrapa. Na stretnutí boli prítomní i riaditeľ Úradu splnomocnenkyne vlády SR pre ochranu slobody vierovyznania alebo presvedčenia Michal Považan, riaditeľ Úradu PPE ER mitr. prot. Alexander Cap, CSc. a tajomník Úradu PPE ER mitr. prot. Michal Švajko.

Metropolita Rastislav zablahoželal kardinálovi Kurtovi Kochovi k oceneniu pamätnou medailou Prešovskej univerzity v Prešove. Kardinál odovzdal metropolitovi pozdrav pápeža Františka, ktorý často spomína na svoju návštevu Slovenska pred dvoma rokmi.

Vzhľadom na nedávnu pamiatku sv. Benedikta z Nursie (v pondelok 27. marca 2023) i nadchádzajúcu spomienku na sv. Alexeja, Božieho človeka (vo štvrtok 30. marca 2023), metropolita Rastislav zdôraznil potrebu pokračovania v ekumenickom dialógu medzi jednotlivými kresťanskými konfesiami. Kardinál Kurt Koch ho informoval o nadchádzajúcom plenárnom zasadnutí Komisie pre teologický dialóg medzi Pravoslávnu cirkvou a rímskokatolíckou cirkvou, ktoré sa uskutoční v júni 2023 v Alexandrii (Egypt).

V nasledujúcom rozhovore sa metropolita Rastislav a kardinál Kurt Koch dotkli výziev, ktoré so sebou priniesla pandémia ochorenia COVID-19, ako aj aktuálnych otázok, ktoré momentálne rezonujú v živote kresťanstva. Stretnutie sa nieslo v príjemnej atmosfére a v závere si jeho účastníci vymenili spomienkové dary.

Tlačové oddelenie Úradu Prešovskej pravoslávnej eparchie v Prešove

Velký piatok a sviatok Paschy v Katedrálnom chráme sv. kniežata Alexandra Nevského v Prešove

Záverčné dni Velkého týždňa – dni spomienky na Christovo Utrpenie – nás aj v tomto roku priviedli k radosti z Jeho Zmŕtvychvstania, ktorú so sebou prinášajú sviatočné dni Paschy, najmä Svetlého týždňa.

Vo svojej homílii po večerni na Velký piatok 14. apríla 2023 Jeho Blaženosť Rastislav, arcibiskup prešovský a metropolita českých krajín a Slovenska, zdôraznil, že Evanjelium, ktoré sa na tejto večerni číta, spája v sebe rozprávanie všetkých štyroch evanjelistov – Matúša, Mareka, Lukáša i Jána – o utrpení a smrti nášho Spasiteľa Iisusa Christa na Kríži. Každý z evanjelistov

vydáva svedectvo o tom, čo sám videl alebo počul od tých, čo boli prítomní pri udalostiach oných svätých dní.

„Pravdepodobne najdôležitejšia otázka, ktorú pred nás stavia svätý príbeh o Christových Utrpeniach, je táto: prečo sa stali všetky tieto udalosti? Nemohlo byť inak?“ Vladyka si položil otázku, ktorú kladú mnohí ľudia: prečo Boh vôbec dopúšťa zlo? Podľa jeho slov nájdú sa i takí, ktorí práve kvôli tomu tvrdia, že Boha niet.

„Ľudia často obviňujú Boha zo zla, ktoré sa okolo nich deje a pýtajú sa: ako mohol Boh dopustiť to či ono? Príbeh Christovho Umučenia nám ukazuje, že za zlo, ktoré sa deje vo svete, sú zodpovední ľudia. Spasiteľ povedal o Judášovi: „Nie je možné, aby neprišli pohoršenia, ale beda tomu, skrze koho prichádzajú“ (Lk 17, 1). Tento svet je padlý svet a zlo sa v ňom z Božieho dopustenia tak či onak bude diať až dovtedy, kým nebude raz a navždy porazené na konci dejín. Ale žiadny človek nie je Bohom predurčený na to, aby robil zlé skutky: ani Judáš nemusel zradiť, ani Pilát podpísať rozsudok smrti, ak by nechcel; ani ľudia v dave nemuseli kričať: „Ukrižuj ho!“

Každý človek, ktorý bol zapojený do udalostí Veľkého piatku, mal právo voľby a každý si vybral. Vybrali si ženy, ktoré stáli pri Kríži. Vybrali si apoštoli, ktorí sa síce v strachu rozutekali, ale aspoň z diaľky nasledovali Učiteľa. Vybral si Peter, ktorý síce Christa z bojzlivosti zaprel, no všetkými nasledujúcimi skutkami odčinił hriech a svoj život korunoval mučeníckou smrťou.

„Každý z nás sa rozhoduje v prospech dobra alebo zla. Ak sa okolo nás deje zlo, ak sú ľudia vystavení zlomyselnému ohováraníu alebo nespravodlivo trpia, často je to aj naša chyba, pretože si niekedy vyberáme zlo namiesto dobra, diabla namiesto Boha, tmu namiesto svetla,“ uviedol vladyka Rastislav.

Počas klaňania sa Christovmu hrobu všetci by sme sa mali zamyslieť nad svojím životom. **„Spomeňme si na svoje skutky a prinesme za nich pokánie. Z celého srdca dajme Bohu sľub, že vynaložíme všetko možné úsilie, aby sme sa nikdy nestali spoluvinníkmi utrpenia a ukrižovania nášho Spasiteľa. Lebo zakaždým, keď spôsobujeme utrpenie inému človekovi, spôsobujeme ho samotnému Christovi – a vždy keď „pribíjame na kríž“ iného človeka, pribíjame na Kríž samotného Christa. Prosme Hospodína, aby nám dal silu vždy stáť na strane pravdy, aj keby všade okolo nás vládlo klamstvo - vždy stáť na strane dobra, aj keby sa zdalo, že zlo víťazí - vždy byť s Christom, aj keby sa od Neho celý svet odvrátil.“**

V závere svojej homílie metropolita Rastislav poprial všetkým pokojný zvyšok tohtoročnej svätej Štyridsiatnice a radostné, ale najmä pre dušu prospešné prežitie nachádzajúcich sviatočných dní.

Po Utrení Vzkriesenia a Liturgii sviatku Paschy v nedeľu 16. apríla 2023 mohli veriaci okrem tradične požehnaných paschálnych pokrmov priniesť do svojich domovov i Blahodatný oheň, ktorý bol na Slovensko privezený zo Svätej zeme. Aj v nasledujúcich dňoch Svetlého týždňa sa v Katedrálom chráme sv. kniežaťa Alexandra Nevského v Prešove konali zvyčajné slávnostné paschálne bohoslužby.

Tlačové oddelenie Úradu Prešovskej pravoslávnej eparchie v Prešove

Posvätenie kríža na mieste stavby budúceho monastiera sv. Vasiľa Ostrožského v Beňatine

Vladyka Teodosije, biskup raško-prizrenský a kosovsko-metochijský, po slávnostnej Liturgii v košickom pastoračnom centre a stretnutí s mládežníkmi na besede posvätil nový kríž spoločne s vladykom Jurajom, arcibiskupom michalovsko-košickým, v obci Beňatina, okr. Sobrance, na mieste stavby budúceho monastiera sv. Vasiľa Ostrožského.

Základný kameň budúceho monastierskeho chrámu bol posvätený 10. novembra 2019 v blahej pamäti vysokopreosvieteným vladykom Amfilochijom, metropolitom černoorským a igumenom Ostrožského monastiera, vysokopreosvieteným Antonijom, metropolitom borispolským a brovarským, a vysokopreosvieteným Jurajom, arcibiskupom michalovsko-košickým.

Na posvätení kríža sa zúčastnili duchovní sprevádzajúci vladyku Teodosija, jeromonach Izidor, učiteľ Prizrenskej teologickej školy, a o. Zoran Godjevac, zamestnanec Raško-prizrenskej eparchie. Na tejto významnej udalosti sa zúčastnili aj viacerí duchovní našej eparchie: prot. Vasil Bardzák, protosynkel Michalovsko-košickej pravo-

sľávnej eparchie (MKPE), prot. Bohuslav Senič, synkel úradu MKPE, prot. Pavol Novák, synkel MKPE pre pastoráciu, prot. Michal Džugan, synkel pre filantropiu, prot. Peter Bzik, prot. Marián Čičvák, jer. ekonóm Dušan Nikodém Tomko, jer. ekonóm Ivo Ozimanič, jer. Miloš

Nikifor Surma, archidiakon Maroš Hopta a protodiakon Viliam Fencik. Prítomní boli aj starosta obce Beňatina Štefan Minčák a bohuznámy darca kríža, ako aj mnoho veriacich z rôznych kútov MKPE. Po posvätení kríža vладыkove kroky viedli do pútnického chrámu Zosnutia Presvätej Bohorodičky v Nižnej Rybnici a katedrálneho chrámu sv. Cyrila a Metoda v Michalovciach.

Text a foto: **protodiakon Viliam Fencik a diakonisa Ing. Lenka Fenciková**

O Božom slove

Štúdium Božích slov učí Božiemu rozumu toho, kto ho vyhľadáva pravdivo, zbožne, horlivo. Čo je svetlo pre vidiacich a viditeľného, to je Boh pre mysliacich a mysleného. **(Abba Falassij)**

Zaoberaj sa čítaním v mlčaní, aby tvoj um bol vždy pozdvihovaný k Božím zázrakom. **(Sv. Izák Sýrsky)**

Cieľ štúdia Písma – poučenie pre spásu alebo získanie pokladov duchovného vedenia. **(Starobylé mníšske ústavy)**

Pravda, spravodlivosť a Boží súd

Aj u Zhovievavého je miera trpezlivosti.

Si spravodlivý, boj sa hnevu (Božieho), aby si nepadol; si hriešny, chytaj sa milosrdenstva (Božieho), aby si vstal. Je nevyhnutné mať Boží strach, ale taký, ktorý by nepotláčal nádej; je nevyhnutné žiť v duši nádej, ale takú, ktorá nevyklučuje Boží strach. Kto nemiluje pravdu, ten ju ešte nepoznal. **(Sv. Gregor Dvojslov)**

POZVÁNKA NA PŮT MEDZILABORCE - KRÁSNY BROD NEDEĽA 11. 06. 2023

07.30 hod. zraz účastníkov v Chráme Sv. Ducha v Medzilaborciach
Moleben pred púťou

08.00 hod. začiatok púte

10.00 hod. slávnostná svätá Liturgia v Chráme v Krásnom Brode

Kontakt: 0915/924084

Tešíme sa na Vás

Pozdravný list duchovnému o. Jurajovi Cuperovi

Dôstojný otec Juraj, trochu oneskorene Vás v mene Pravoslávnej cirkevnej obce v Žiline a v mene všetkých veriacich i za seba, k Vaším 85. narodeninám pozdravujeme, veľa duchovnej radosti a pokojnú nerušenú jeseň života prajeme.

Pred pätnástimi rokmi ste sa dali **nájsť a najať na prácu tým, ktorí Vás nehľadali a vyjavili ste sa pred ľuďmi, ktorí sa po Vás nedopytovali (Iz 65 1.; Rim 10, 20), aby ste tu hľadali ovečky stratené, navracali zaplašené, obvzozovali poranené, aby v pokoji líhali (Ez 34, 3), slovom, aby ste pásli Cirkev Božiu (2 Pt 5, 2).**

Blahorečili ste Bohu za príležitosť, ktorá sa Vám dostala, robiť, konať obnovu dávno zabudnutej Pravoslávnej cirkevnej obce v Žiline. Ďakovali ste ľuďom dobrej vôle, že Vás už poznamenaného starobou bez protestu prijali a pomohli sa Vám tu usalašiť a ukotviť, lebo všetci vieme, že staré je dobré len víno. Ďakovali ste za srdečné a bratské prijatie, za prípravu ubytovania pánovi Ing. Kováčovi i dôst. otcovi Lukášovi, terajšiemu správcovi farnosti Nitra, za vybavenie výkonu sv. bohoslužieb v priestoroch rím.-kat. kaplnky v Poliklinike v Žiline za modlitby a úprimnú účasť na sv. Liturgii, s prianím, vyslovujúc víziu budúcnosti, kiež dobrotivý a milostivý Hospodin Boh vzhliadne na nás všetkých svojím milostivým okom, požehná toto svoje stádo, aby sa množilo a rástlo, vzrástalo sa a rozkvitalo do nevidanej duchovnej krásy, pre oslavu Boha a radosť mesta a spokojnosť všetkých nás,

pravoslávnych veriacich kresťanov – ľudí žijúcich v tomto Božom košari.

Nakoniec ste prosili všemohúceho nášho Isusa Christa, aby prijal našu novozriadenú cirkevnú obec do svojej otcovskej priazne, pod svoju ochranu, aby bola predmetom Božej starostlivosti, aby jej Boh žehnal, aby prinášala bohaté duchovné plody pre skrášlenie a obohatenie nášho každodenného života, aby všetkých nás pri tom **„zachoval v zdraví, dolhodenstvii na mnohija i blahija lita“.**

Sme hrdí na to, že 1) sme Vás, dôstojný otec Juraj, poznali ako človeka ohľaduplného, a predovšetkým od gruntu veriaceho, mocne orientovaného do ortodoxnej teológie, pritom

nepovyšujúceho sa zo svojho „odborného piedestálu“ nad iných, lež nesmierne uvážlivého a uznanlivého voči výkonom iných, pritom ľudsky úprimného, otvoreného, vážiaceho si názor druhého.

Sme hrdí aj na to, že 2) Pravoslávna cirkev má takýchto, čo do odbornosti na slovovzatých erudovaných duchovných, ktorí sa vedia modliť k Otcovi v duchu a pravde, lebo Otec hľadá takýchto modlitebníkov, ktorí by sa Mu tak modlili (Jn 4, 23).

Váženy a milý otec Juraj, ďakujeme Vám za všetko, čo ste pre obnovu našej staronovej cirkevnej obce v Žiline počas dvanásťročnej pastoračnej činnosti urobili. Pri tejto príležitosti je potrebné zdôrazniť, že to, čo sa Vám podarilo urobiť, vykonali ste preto, lebo Vám Boh žehnal. Ale aj preto, ako náš rusínsky buditeľ Pavlovič napísal: „**Chlopče, mol' sa Bohu, do-brú ženu dast ti Boh, žebys dobrí i šťastlivo žiti moh.**“ Zrejme aj vy, dôstojný otec Juraj, ste sa k Bohu dobre modlili, keď Vám Boh dal dobrú a šikovnú manželku, ako asistentku, ktorá Vám podopierala Vaše ruky na modlitbe, keď ste sa modlili za Vám zverených pravoslávnych kresťanov, ako Áron Mojžišovi, keď sa modlil za Izrael (4Mjž 21,7).

Pri tejto príležitosti želáme Vám dobré zdravie, rodinnú pohodu, hojné Božie požehnanie a ešte veľa duchovnej radosti v jeseni Vášho života. Nech sú Vaše dni i roky ako trvalé slávnosti jari, ktoré Vám preteplia Váš život a prinesú novú nádej a splnenie všetkých Vašich túžob a prianí.

Na mnohaja i blahaja lita!

Vám v úcte oddaný brat v Christu Michal

Rozvážnosť

Treba vedieť rozdeliť seba na samého seba a nepriateľa skrývajúceho sa vo mne. (**Sv. Teofan Zatvorník**)

Každému podnikaniu musí predchádzať rozvážnosť: bez nej aj to, čo sa zdá dobré, obráti sa na hriech, ak nerobí sa vo svoj čas alebo bez zachovania miery. (**Sv. Vasilij Velký**)

K dokonalosti kresťana nevyhnutne patrí aj duchovná obratnosť (návyk) odlišovať dobro od zla, pravdu od ľži. Ak prístupuješ k akémukoľvek dielu a nevidíš k tomu Božiu vôľu, vôbec to nekonaj. (**Sv. Antonij Velký**)

Pred začiatkom každej dobrej veci treba sa o nej modliť trikrát. (**Sv. Varsonofij Velký a Ján**)

Najvyššie zo všetkých cností stojí rozvážnosť. Nie každé dobré želanie je od Boha a treba sa modliť Bohu, či je milé Božej vôli, lebo aj diabol môže priviesť k tomu, keď ono ešte nie je silné alebo neprišiel čas. (**Sv. Efrém Sýrsky**)

Treba vedieť, že nemôžeme mať úspech v bohumilom živote, ak budeme blúdiť myšlienkami sem a tam. (**Staré mniške ústavy**)

OBSAH - О Г Л А В Л І Н Ї

POSOLSTVO POSVÁTNEJ SYNODY PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI V ČESKÝCH
KRAJINÁCH A NA SLOVENSKU - PASCHA CHRISTOVA 2023.....3

**Štvrtá nedeľa po Pasche – O razslablenom (paralyzova-
nom) človeku**
(Protodiakon Ján Husár).....5

Šiesta nedeľa po Pasche
(Prot. Mgr. Jozef Nemčík, PhD.).....8

Slovo na sviatok Vznesenia Isusa Christa
(Jerej Marek Gubiľ).....10

**7. nedeľa po Pasche - Nedeľa svätých otcov 1. všeobecného
snemu**
(-SHB-).....12

Svätý veľkomočedník Juraj
(Prot. Mgr. Ján Sovič).....15

Historické korene nášho pravoslávia (1)
(Prot. Igor Kerekančí).....18

**Misijné plody monastiera prepodobného Jova Počajevského
v Ladomirovej (1)**
(Prot. Peter Soroka, jerej Marián Derco).....20

Sväté tajiny – tajomný život Cirkvi
(Prot. Vitalij Krasij).....23

Požehnaní, ktorí nevideli a uverili
(Sv. Filaret, metropolita moskovský).....25

Všetko trpezlivo znášajte
(Prot. Paval Kačmár).....26

O svätých
(Prot. Mgr. Marián Čičvák).....27

Prenasledovanie pravoslávnych na Ukrajine
(Prot. Sergej Cuper).....31

O Eucharistii
(Prot. Simon Czup).....33

Zo života prešovskej eparchie.....34

Zo života michalovsko-košickej eparchie.....38

Pozvánka.....39

Blahoželanie.....40

OZNAM: Týmto si vás dovoľujeme informovať, že z nariadenia UMR PC sú blahoželania a posmrtné spomienky s výnimkou pravoslávnych duchovných sponpatnené sumou 7 eur. Reklamy a pozvánky na zárobkové akcie (zájazdy, tábory a pod.) sú sponpatnené sumou 10 eur za pol strany a 20 eur za celú stranu. V prípade záujmu môžete svoju reklamu umiestniť aj na našu internetovú stránku www.orthodox.sk. Cena dohodou.

Na prednej strane obálky:

**FOTO: Posvätenie kríža na mieste
stavby budúceho monastiera sv. Vasilá
Ostrožského v Beňatine**

Odkaz
sv. Cyrila
a Metoda

ЗАПОВІТ
св. Кирилла
і Мефодія

5
23

**Mesačník Pravoslávnej cirkvi
na Slovensku**

Ročník LXIX/2023
ISSN 0139-9012

**S požehnaním Jeho Blaženosti Rastislava,
arcibiskupa prešovského,
metropolitu českých krajín a Slovenska**

Vydáva: Metropolitná rada
Pravoslávnej cirkvi na Slovensku

Adresa redakcie:
Bayerova 8, 080 01 Prešov

Telefón: 051/77 24 736, 0908 879 835

E-mail: ocam@orthodox.sk

Web: www.orthodox.sk,
www.ocam.orthodox.sk

Zodpovedný redaktor: Prot. Vasyl Kuzmyk
Jazyková úprava: Prot. Peter Kormaník
Vychádza 12-krát do roka.

Tlač: Tlačiareň svidnícka, spol. s r. o.
čat. Nebiljaka 121/18, 089 01 Svidník

Ročný príspevok pre jednotlivcov **9,- € +
poštovné 9,- €**, polročný príspevok pre
jednotlivcov **4,5 - € + poštovné 4,5 - €**
Účet: IBAN: **SK810900 0000 0000 96292967**
BIC: **GIBASKBX**

Objednávky na odber:
Úrad Metropolitnej rady Pravoslávnej cirkvi
Bayerova 8, 080 01 Prešov
Tel. č.: 051/7724 736
E-mail: mrpc@orthodox.sk
Každá pravoslávna cirkevná obec.

Povolené EVPT 167/2008 z 27. 11. 2008.
Číslo indexu: EV 173/08.